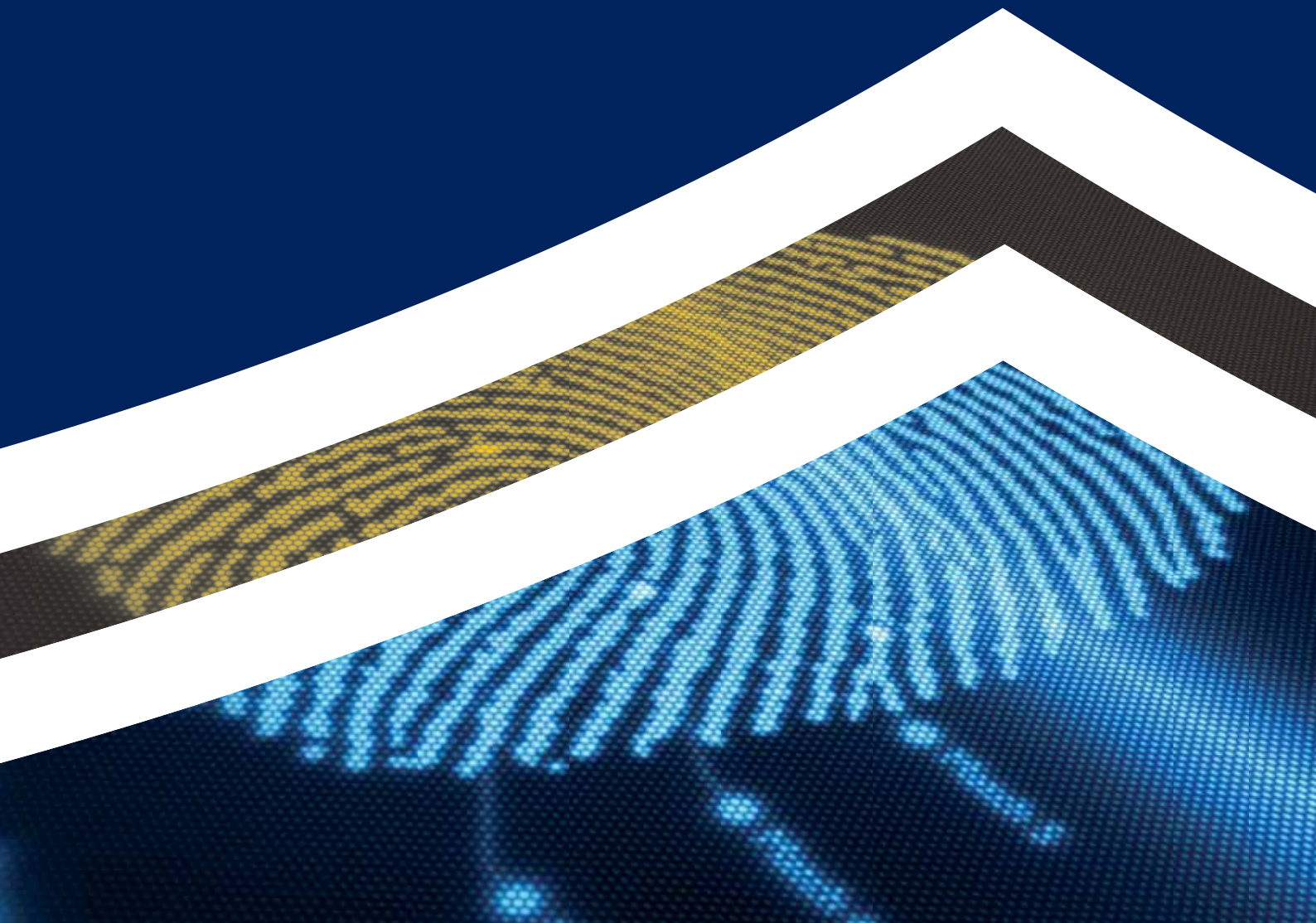
EUROPOL

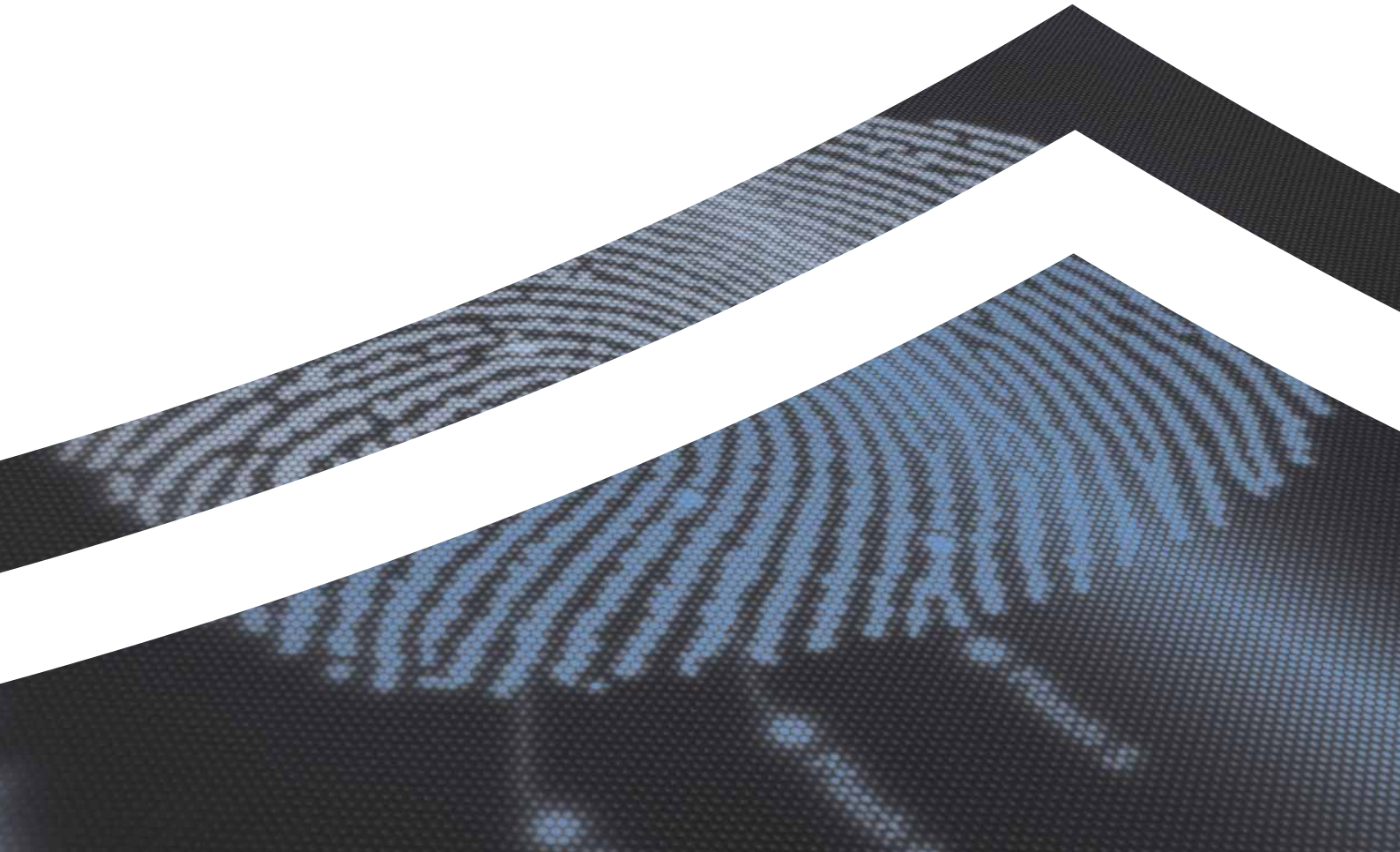
PRZEGLĄD EUROPOLU

Sprawozdanie ogólne z działalności Europolu

PRZEGLĄD EUROPOLU

Sprawozdanie ogólne z działalności Europolu

© Europejski Urząd Policji, 2011

Niniejsza publikacja obejmuje okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2010 r.

Wszystkie prawa zastrzeżone. Powielanie w jakiejkolwiek formie lub za pomocą jakichkolwiek środków dozwolone wyłącznie za uprzednią zgodą Europolu.

Redakcja: Agnieszka Biegaj

Fotografia na okładce: Fotolia

Szczególne podziękowania dla wszystkich fotografów, organów ścigania państw członkowskich UE oraz biur łącznikowych Europolu za ich wkład.

Spis treści

Przedmowa 5

1. O Europolu 7
   1.1. Misja, priorytety i wizja 7
   1.2. Zasoby 8

2. W jaki sposób działa Europol 9
   2.1. Sieć oficerów łącznikowych Europolu 10
   2.2. Bezpieczna infrastruktura komunikacyjna 10
   2.3. System informacyjny Europolu 11
   2.4. Aplikacja sieci bezpiecznej wymiany informacji 12
   2.5. System analityczny 14
   2.6. Unijne centrum specjalistycznej wiedzy w zakresie egzekwowania prawa 20
   2.7. Ochrona danych 22

3. Działalność operacyjna Europolu 25
   3.1. Terroryzm 27
   3.2. Narkotyki 30
   3.3. Handel ludźmi 33
   3.4. Wykorzystywanie seksualne dzieci 36
   3.5. Ułatwianie nielegalnej imigracji 39
   3.6. Fałszowanie euro 41
   3.7. Oszustwa z wykorzystaniem kart płatniczych 44
   3.8. Zaawansowana technologicznie przestępczość 47
   3.9. Przestępstwa przeciwko własności intelektualnej 49
   3.10. Nadużycia finansowe związane z podatkiem VAT w UE 51
   3.11. Pranie pieniędzy 52

4. Zasięg Europolu 55
   4.1. Organy ścigania państw członkowskich UE 55
   4.2. Współpraca zewnętrzna Europolu 56

5. Dalsze działania 59
   5.1. Strategia i cele 59
   5.2. Spojrzenie w przyszłość 59

Przedmowa

© Europol

Witamy w *Przeglądzie Europolu – Sprawozdaniu ogólnym z działalności Europolu*, w którym przedstawiono w ogólnym zarysie pracę Europolu w 2010 r.

Niniejsza publikacja ma na celu wyjaśnienie wkładu Europolu w walkę z poważną przestępczością i terroryzmem w Europie, a zarazem stanowi realizację obowiązku Europolu dotyczącego przedstawiania rocznego sprawozdania ogólnego z działalności zgodnie z art. 37 ust. 10 lit. c) decyzji Rady w sprawie Europolu. *Przegląd Europolu – Sprawozdanie ogólne z działalności Europolu* przedkładane jest Radzie Unii Europejskiej do zatwierdzenia, a następnie Rada przekazuje ten dokument do wiadomości Parlamentu Europejskiego. Ponadto podawanie *Przeglądu Europolu* do wiadomości publicznej, jak również omawianie go na forum Parlamentu Europejskiego pomaga w zwiększeniu przejrzystości działań Europolu.

Wraz z zakończeniem 2010 r. dobiegł końca pierwszy rok działalności Europolu w charakterze pełnoprawnej agencji UE. Europol kontynuował w tym czasie swoją misję na rzecz wspierania organów ścigania UE w zapobieganiu wszelkim formom poważnej przestępczości międzynarodowej i terroryzmu oraz ich zwalczaniu. W 2010 r. przyjęto strategię bezpieczeństwa wewnętrznego Unii Europejskiej. Europol aktywnie uczestniczył w opracowywaniu strategii i chętnie zaangażuje się w jej pomyślne wdrożenie.

W strategii bezpieczeństwa wewnętrznego UE przewiduje się centralną rolę Europejskiego Urzędu Policji. Dzięki temu Europol będzie miał możliwość lepszego realizowania swoich zadań w zakresie udzielania wsparcia operacyjnego w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej i terroryzmu. U podstaw strategii leży uzgodniony europejski model bezpieczeństwa polegający na działaniach policyjnych opartych na wsparciu wywiadowczym. Pomoże to określić wspólne priorytety UE i lepiej zrozumieć zagrożenia dla bezpieczeństwa wewnętrznego UE. Działania policyjne oparte na wsparciu wywiadowczym są najważniejszym i podstawowym pojęciem we wszystkich strategicznych działaniach oceniających Europolu. Rada podjęła już decyzję w sprawie ram nowego cyklu polityki UE, które będą odzwierciedlać dążenia zawarte w strategii.

W 2010 r. w wyniku zawarcia między UE a Stanami Zjednoczonymi umowy w sprawie Programu śledzenia środków finansowych należących do terrorystów, która weszła w życie 1 sierpnia 2010 r., Europolowi przyznano kluczową rolę organu odpowiedzialnego za weryfikowanie wniosków kierowanych przez Stany Zjednoczone do wyznaczonych dostawców usług w zakresie komunikatów finansowych w Unii Europejskiej. Celem tej nowej współpracy między Stanami Zjednoczonymi a UE jest identyfikowanie, śledzenie i ściganie środków finansowych należących do terrorystów.

Nadchodzący rok będzie dla Europolu równie dynamiczny. Jednym z naszych priorytetów będzie wdrożenie udoskonalonego europejskiego modelu wywiadu kryminalnego, co zostanie zapoczątkowane wraz z publikacją kolejnej unijnej oceny zagrożenia przestępczością zorganizowaną (OCTA) w maju 2011 r. oraz sformułowaniem priorytetów w zakresie przestępczości zorganizowanej przez Radę UE. Rozpoczniemy również prace nad przekształceniem naszej oceny strategicznej, aby uwzględnić koncepcję oceny zagrożenia poważną i zorganizowaną przestępczością, która po raz pierwszy zostanie przeprowadzona w 2013 r.

W ostatnich latach rozwój Europolu nabrał rozpędu i dynamiki; zarząd Europolu ściśle współpracuje z Komisją Europejską nad przeprowadzeniem spójnej i niezależnej oceny wyników agencji w ramach jej nowych podstaw prawnych.

Podstawowym aspektem działalności i najważniejszym zadaniem Europolu pozostaje rozbijanie międzynarodowych siatek przestępczych i terrorystycznych. Europol nadal będzie wspierać państwa członkowskie w ich dochodzeniach, działaniach operacyjnych i projektach realizowanych w odpowiedzi na te zagrożenia.

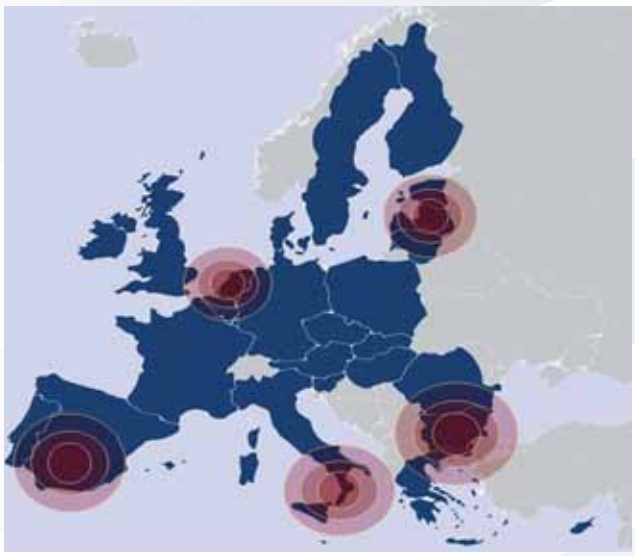
Rob Wainwright
dyrektor Europolu

1. O Europolu

1.1. Misja, priorytety i wizja

Misja Europolu jako unijnego organu ścigania polega na wspieraniu państw członkowskich w zapobieganiu wszelkim formom poważnej przestępczości międzynarodowej i terroryzmowi oraz w ich zwalczaniu. Jego rolą jest pomaganie w kształtowaniu bezpieczniejszej Europy z korzyścią dla wszystkich obywateli UE przez wspieranie unijnych organów ścigania w drodze wymiany i analizy danych wywiadu kryminalnego.

Rozległe siatki przestępcze i terrorystyczne stanowią poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa wewnętrznego UE oraz dla bezpieczeństwa i bytu jej obywateli. Największe zagrożenia wiążą się z terroryzmem, międzynarodowym handlem narkotykami, handlem ludźmi, fałszowaniem euro i kart płatniczych, nadużyciami finansowymi, korupcją i praniem pieniędzy, jak również z innymi działaniami związanymi z obecnością zorganizowanych grup przestępczych w gospodarce. Narastają również nowe niebezpieczeństwa w postaci cyberprzestępczości, nadużyć finansowych związanych z VAT i innych wyrafinowanych przestępstw, w których wykorzystuje się nowoczesną technologię i wolności, jakie oferuje rynek wewnętrzny UE. Wszystkie powyższe zagrożenia Rada Unii Europejskiej uznała za obszary priorytetowe.

Ośrodki działalności przestępczej określone w unijnej ocenie zagrożenia przestępczością zorganizowaną

Dzięki wzmocnieniu będącemu efektem reformy mandatu i zdolności Europolu w 2010 r. agencja wprowadza nowe działania w odpowiedzi na te niebezpieczeństwa.

Europol zamierza przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa Europy przez zapewnienie najlepszego możliwego wsparcia organom ścigania w państwach członkowskich. Europol osiągnie ten cel przez zapewnienie unikalnego zestawu usług operacyjnych na potrzeby Unii Europejskiej, rozwijając przede wszystkim:

- centrum wspierające operacje w zakresie egzekwowania prawa,
- ośrodek informacji na temat przestępczości,
- centrum specjalistycznej wiedzy w zakresie egzekwowania prawa.

W 2010 r. przyjęto strategię bezpieczeństwa wewnętrznego UE, która jest istotnym dokumentem kształtującym długoterminową politykę UE w dziedzinie egzekwowania prawa. W strategii bezpieczeństwa wewnętrznego określono różne aspekty polityki bezpieczeństwa wewnętrznego Europy oraz wymieniono strategiczne kierunki działań. Uzupełnieniem strategii jest komunikat Komisji Europejskiej [1], który ma ułatwić jej realizację. Określono w nim pięć celów w obszarze bezpieczeństwa. Trzy z nich, mianowicie rozbijanie siatek przestępczych, zwalczanie terroryzmu i bezpieczeństwo w cyberprzestrzeni, są w dużej mierze objęte mandatem Europolu. Konkretne działania proponowane przez Komisję na rzecz spełnienia tych celów faktycznie odzwierciedlają ugruntowane obszary wiedzy specjalistycznej Europolu.

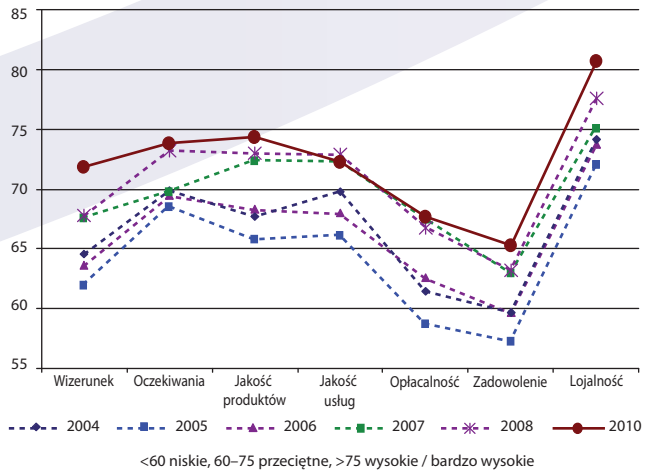
W obydwu wymienionych dokumentach przyznaje się Europolowi istotną funkcję wykonawczą i zapewnia rozległe możliwości dalszego rozwoju w nadchodzących latach. Działania policyjne oparte na wsparciu wywiadowczym uznano w tych dokumentach za jedno z podstawowych pojęć. Ponadto w strategii prawidłowo określono rolę Europolu przez stwierdzenie, że do głównych celów agencji należy

[1] Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady – Strategia bezpieczeństwa wewnętrznego UE w działaniu: pięć kroków w kierunku bezpieczniejszej Europy [COM(2010) 673 wersja ostateczna].

gromadzenie i wymiana informacji oraz ułatwianie współpracy między organami ścigania w ramach zwalczania przestępczości zorganizowanej i terroryzmu. Podkreślono również rolę Europolu jako organu przygotowującego regularne oceny zagrożenia.

W 2010 r. zewnętrzna firma EPSI Rating przeprowadziła internetowe badanie zadowolenia wśród użytkowników. Wyniki ankiety wskazywały na wzrost poziomu zadowolenia z Europolu. Wyniki odnotowane w każdym obszarze (słupek pierwszy) były najwyższe od czasu wprowadzenia ankiety dla użytkowników Europolu w 2002 r. Wszystkie 57 produktów Europolu oceniono pozytywnie.

Postrzeganie Europolu przez użytkowników

Źródło: Ankieta dla użytkowników Europolu 2010

1.2. Zasoby

Europol wykorzystuje jedyne w swoim rodzaju zdolności informacyjne i wiedzę specjalistyczną 698 pracowników, w tym 100 analityków, w celu identyfikacji i śledzenia najniebezpieczniejszych siatek przestępczych i terrorystycznych w Europie. Organy ścigania, reprezentowane w Europolu przez 129 oficerów łącznikowych Europolu współpracujących z całodobowym centrum usług operacyjnych wysokiego bezpieczeństwa i jego bezpiecznymi bazami danych, osiągają sukcesy na wielu polach, m.in. rozbiły wiele siatek przestępczych i terrorystycznych, aresztowały tysiące niebezpiecznych przestępców, odzyskały miliony euro i uratowały setki ofiar przestępczości, w tym dzieci, które padły ofiarą handlu.

Podstawowe dane dotyczące Europolu (2010)

- *Siedziba:* Haga, Holandia
- *Personel:* 698 pracowników w siedzibie, w tym 129 oficerów łącznikowych
- *Budżet:* 92,8 mln euro
- *Odbiorcy usług:* 27 państw członkowskich UE, 500 mln obywateli UE
- *Wsparcie:* 12 000 transgranicznych dochodzeń w zakresie egzekwowania prawa

W 2010 r. Europol stał się agencją UE i od tego czasu jest finansowany z budżetu UE. Zarząd Europolu, Komisja Europejska, Rada Unii Europejskiej i Parlament Europejski uczestniczą w przygotowywaniu budżetu Europolu. Początkowo budżet Europolu na 2010 r. wynosił 80,1 mln euro. Aby ułatwić osiągnięcie statusu agencji, środki przeniesione z 2009 na 2010 r. zostały włączone do budżetu na 2010 r. Ponadto do budżetu doliczono dotacje z Komisji i dodatkowe przychody. Ta dodatkowa kwota wynosi prawie 12,7 mln euro, w związku z czym całkowity zmieniony budżet na 2010 r. wynosi 92,8 mln euro.

2. W JAKI SPOSÓB DZIAŁA EUROPOL

© Fabiana Scarazzato

Międzynarodowe grupy przestępcze i terrorystyczne działają na całym świecie, wykorzystując najnowszą technologię. Aby zapewnić skuteczną i skoordynowaną reakcję, Europol musi być równie elastyczny i innowacyjny oraz musi dbać o to, aby jego metody i narzędzia były aktualne. Europol korzysta z najnowocześniejszych baz danych i kanałów łączności, oferując szybkie i bezpieczne metody przechowywania, wyszukiwania, wizualizacji, analizy i łączenia kluczowych informacji. Gromadzenie, analiza i rozpowszechnianie takich informacji pociągają za sobą wymianę dużych ilości danych osobowych. Przy wywiązywaniu się z tych obowiązków Europol przestrzega najbardziej rygorystycznych norm ochrony i bezpieczeństwa danych.

Wszystkie bazy danych i usługi Europolu są dostępne całodobowo przez siedem dni w tygodniu. Na wniosek państwa członkowskiego agencja wysyła również ekspertów oraz udostępnia swoje usługi za pośrednictwem mobilnego biura na miejscu.

CAŁODOBOWE CENTRUM OPERACYJNE EUROPOLU

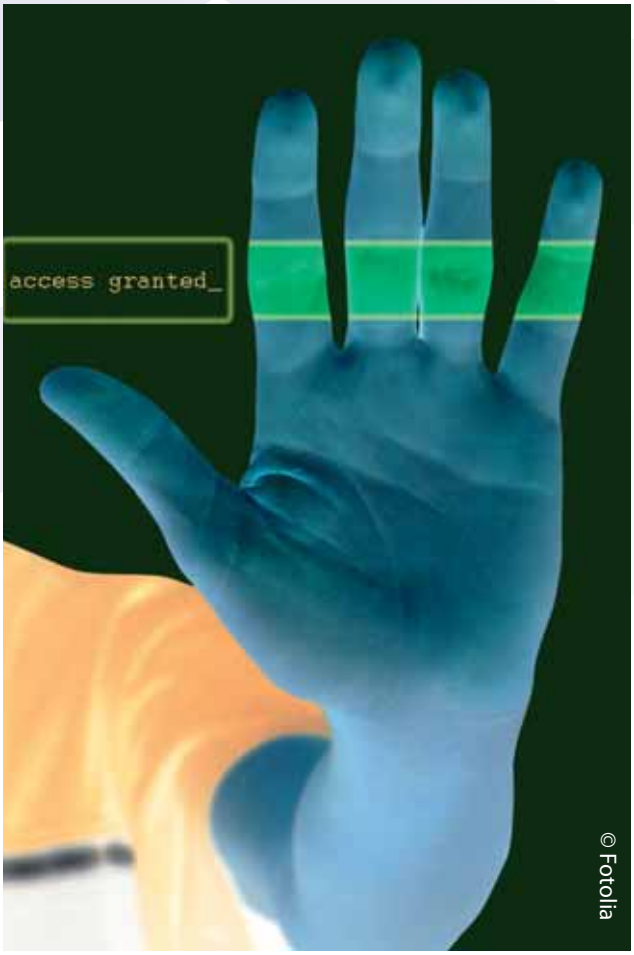
Całodobowe centrum operacyjne Europolu jest pojedynczym punktem wymiany informacji między Europolem, państwami członkowskimi a osobami trzecimi. Centrum operacyjne pełni pięć podstawowych funkcji:

- Usługa scentralizowanej weryfikacji: przychodzące dane są szybko porównywane ze wszystkimi istniejącymi danymi. Informacje operacyjne są przetwarzane w ramach systemu Europolu wykorzystującego pliki robocze do celów analizy, które skupiają się na określonym obszarze przestępczości. Jeżeli pojawiają się wyniki z wielu plików roboczych, informacje takie konsoliduje się w jedno sprawozdanie analityczne i strona dostarczająca szybko otrzymuje informacje zwrotne, z zaznaczonymi powiązaniami, tak aby można było identyfikować nowe tendencje i zmiany sytuacji w zakresie przestępczości w UE.
- Nowa podstawa prawna Europolu umożliwia przetwarzanie danych osobowych w celu ustalenia, czy takie dane mają znaczenie z punktu widzenia zadań Europolu i czy mogą być uwzględnione w systemie informacyjnym Europolu lub w plikach roboczych do celów analizy.
- Wsparcie analityczne w sprawach „tematycznych": Europol może teraz szybko analizować sprawy i dane, które dotyczą kilku prowadzonych projektów analitycznych.
- Komunikacja z osobami trzecimi: centrum operacyjne przetwarza wszystkie przypadki wymiany informacji z osobami trzecimi, zapewniając przekazanie danych do odpowiedniego projektu w celu dalszego przetwarzania oraz terminowe udzielenie dokładnej odpowiedzi stronie pierwotnie przekazującej dane.
- Wsparcie działań policyjnych w związku z ważnymi wydarzeniami: centrum operacyjne koordynuje wsparcie, jakiego Europol może udzielać w działaniach policyjnych w związku z ważnymi wydarzeniami, tj. znaczącymi wydarzeniami rangi międzynarodowej o charakterze sportowym, gospodarczym, politycznym lub kulturalnym, które stanowią cel lub możliwość dla przestępczości i terroryzmu.

2.1. Sieć oficerów łącznikowych Europolu

Oficerowie łącznikowi Europolu zapewniają bezpośrednią łączność między siedzibą Europolu w Hadze a 27 jednostkami krajowymi Europolu w stolicach państw członkowskich. Jest to unikatowa sieć 129 oficerów łącznikowych, którzy odgrywają ważną rolę w codziennych działaniach z zakresu egzekwowania prawa przez ułatwianie wymiany informacji, a także zapewnianie wsparcia i koordynowanie prowadzonych dochodzeń. Europol gości również oficerów łącznikowych z 10 państw nienależących do UE i organizacji, które współpracują z Europolem na podstawie umów o współpracy. Wspomnianą sieć wspierają bezpieczne kanały komunikacji zapewniane przez Europol. Ponadto Europol oddelegował dwóch oficerów łącznikowych do Waszyngtonu i jednego do siedziby Interpolu w Lyonie.

© Fotolia

© Fotolia

2.2. Bezpieczna infrastruktura komunikacyjna

W celu wsparcia swoich operacji i świadczenia coraz szerszego zakresu usług operacyjnych i strategicznych na rzecz państw członkowskich, państw nienależących do UE i państw trzecich Europol utrzymuje i nieustannie rozwija zaawansowaną pod względem technicznym, niezawodną, wydajną i bezpieczną infrastrukturę telekomunikacyjną.

Podstawą infrastruktury Europolu jest sieć łącząca wszystkie państwa członkowskie oraz coraz większą liczbę państw nienależących do UE i państw trzecich, z którymi Europol zawarł porozumienia o współpracy. W 2010 r. ustanowiono cztery nowe połączenia sieci państw nienależących do UE, jak również wprowadzono cztery modernizacje w celu zabezpieczenia usług ekstranetu.

Bezpieczeństwo infrastruktury sieci ma podstawowe znaczenie dla Europolu, ponieważ najnowocześniejsze zabezpieczenia są podstawą do utrzymania zaufania pomiędzy wszystkimi stronami, które wymieniają informacje i dane wywiadowcze z Europolem i za pośrednictwem Europolu.

Operacja „Phantom”

W lutym 2010 r. Europol pomógł niemieckiej policji w aresztowaniu pięciu osób ułatwiających nielegalną imigrację, w tym trzech głównych podejrzanych. Podczas operacji śledczy przeszukali 18 lokalizacji w Berlinie, Brandenburgii i Saksonii. Poza zebraniem materiału dowodowego skonfiskowano ponad 55 000 euro w gotówce, kilka komputerów, broń ręczną i kokainę. Podczas rewizji w mieszkaniach znaleziono dziewięciu nielegalnych imigrantów z Wietnamu.

© Bernhard Gorholt

Dochodzenia, prowadzone przy wsparciu Europolu, dotyczyły ponad 20 podejrzanych, którzy przemycali nielegalnych imigrantów z „gwarancją”, że imigranci dotrą do miejsca przeznaczenia, nawet jeśli poprzednie próby przemytu zakończyły się niepowodzeniem. Kwota pobierana za całą podróż wynosiła około 10 000 euro, zaś sama podróż trwała od kilku dni do wielu tygodni. Rodziny nielegalnych imigrantów często sprzedawały swój majątek lub nieruchomości, żeby ją sfinansować.

W niektórych przypadkach imigranci nielegalnie sprzedawali towary, np. papierosy, aby sfinansować swoją dalszą podróż do Europy Zachodniej, głównie do Francji i Wielkiej Brytanii. Według informacji uzyskanych od niektórych z nielegalnych imigrantów Wielka Brytania jest uważana przez Wietnamczyków za wymarzone miejsce docelowe, ponieważ mogą tam bez trudu zarobić jako ogrodnicy uprawiający i ochraniający nielegalne plantacje marihuany.

Wspomniane dochodzenie było wymierzone w siatkę przestępczą działającą w całej Europie. Równolegle dochodzenia prowadziły Czechy, Francja, Węgry, Słowacja i Wielka Brytania. Udział w tej zakrojonej na szeroką skalę operacji wzięło ponad 250 śledczych z policji federalnej Niemiec i policji berlińskiej.

Eksperci Europolu byli obecni w koordynującym centrum operacyjnym, aby zapewnić specjalistyczną wiedzę techniczną oraz wsparcie w zakresie analizy operacyjnej, potrzebne ze względu na dużą liczbę przeprowadzanych rewizji w mieszkaniach. Na etapie dochodzenia Europol przygotował kilka sprawozdań z działań wywiadowczych i ułatwił wymianę danych wywiadowczych, co również doprowadziło do wykrycia nowych powiązań przestępczych.

2.3. System informacyjny Europolu

Głównym celem systemu informacyjnego Europolu jest wykrywanie pasujących trafień między danymi dostarczonymi przez różne państwa członkowskie i osoby trzecie.

Najwięcej danych do systemu dostarczyły Niemcy, następnie Francja, Belgia, Europol (w imieniu osób trzecich) i Hiszpania. Należy zaznaczyć, że przeważająca większość danych w systemie informacyjnym Europolu jest wprowadzana za pośrednictwem automatycznych systemów wprowadzania danych.

Nową wersję systemu uruchomiono na początku 2010 r. Najważniejszą zmianą było automatyczne egzekwowanie kodów obsługi. Daje to państwom członkowskim możliwość wymiany informacji szcze-

gólnie chronionych przy zachowaniu optymalnych warunków ochrony danych. Ponadto poczyniono znaczne postępy we wspieraniu państw członkowskich we wdrażaniu automatycznych systemów wprowadzania danych. W 2010 r. automatyczne systemy wprowadzania danych wdrożyły Polska i Wielka Brytania. Łączna liczba państw członkowskich, które mają obecnie możliwość automatycznego wprowadzania danych do systemów Europolu, wzrosła do 12. Kilka innych państw przygotowuje się do wdrożenia tego narzędzia.

System informacyjny Europolu (grudzień 2010)

Zawartość:
- 174 459 obiektów
- 35 585 jednostek „osobowych"

W porównaniu z grudniem 2009 r. liczba obiektów w systemie informacyjnym Europolu wzrosła o 28%.

Główne obszary przestępczości:
- handel narkotykami, 26% wszystkich obiektów
- handel ludźmi, 24%
- fałszowanie pieniędzy, 20%
- kradzież, 9%
- nadużycia finansowe i oszustwa, 4%

Wykorzystanie:
- w 2010 r. dokonano 137 339 wprowadzeń nowych danych do systemu informacyjnego Europolu
- w 2010 r. przeprowadzono 147 345 przeszukań systemu

Kody obsługi

Kody obsługi stanowią sposób zabezpieczenia źródła informacji. Kody zapewniają bezpieczeństwo informacji oraz ich bezpieczne i odpowiednie przetwarzanie zgodnie z życzeniem właściciela informacji i przy pełnym poszanowaniu krajowych zasad prawnych państw członkowskich. Kody obsługi wskazują, co można zrobić z daną informacją i kto będzie miał do niej dostęp w przyszłości.

2.4. Aplikacja sieci bezpiecznej wymiany informacji

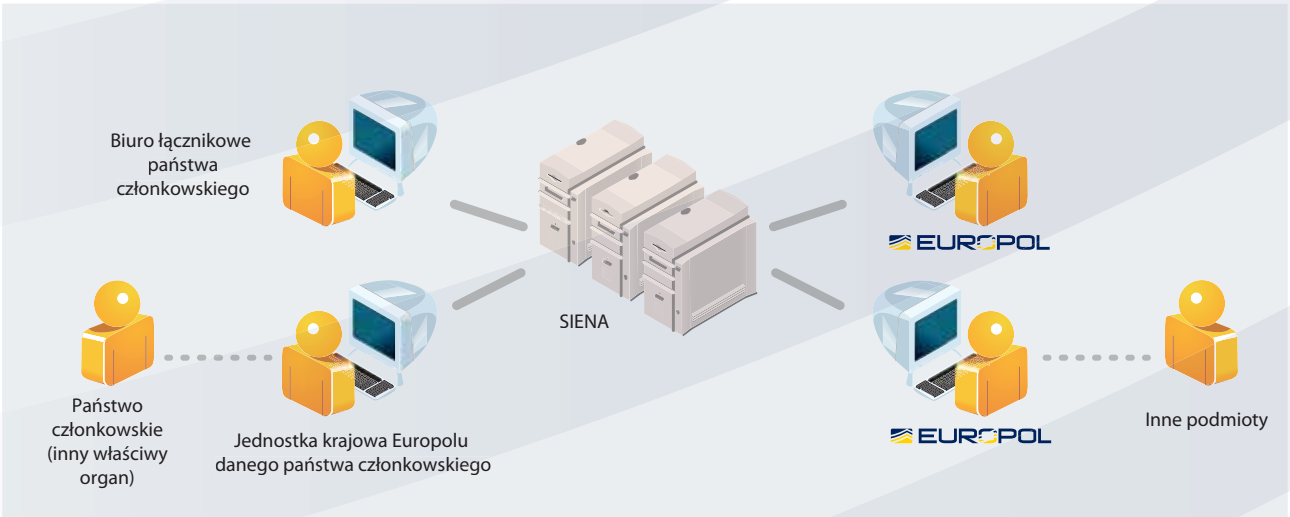
Aplikacja sieci bezpiecznej wymiany informacji (SIENA) jest narzędziem nowej generacji, które ma umożliwiać szybką, bezpieczną i przyjazną użytkownikom komunikację oraz wymianę operacyjnych i strategicznych informacji związanych z przestępczością oraz informacji wywiadowczych między Europolem, państwami członkowskimi i osobami trzecimi, które zawarły porozumienia o współpracy z Europolem.

Wymiana informacji za pośrednictwem aplikacji SIENA (2010)

- rozpoczęto 11 738 nowych spraw, średnia miesięczna: 978, co oznacza wzrost o 12% w porównaniu z 2009 r.
- 29% nowych spraw dotyczyło narkotyków, na kolejnych miejscach znalazły się nadużycia finansowe i oszustwa (16%), fałszowanie pieniądza (13%), nielegalna imigracja (9%) i inne sfałszowane środki płatnicze (8%)
- między państwami członkowskimi, Europolem a osobami trzecimi wymieniono 250 978 wiadomości operacyjnych; średnia miesięczna: 20 940.

Aplikacja SIENA jest stosowana od dnia 1 lipca 2009 r. Przy projektowaniu aplikacji SIENA i jej funkcjonowania położono duży nacisk na ochronę i poufność danych, aby zapewnić zgodność ze wszystkimi wymogami prawnymi. Bezpieczeństwo jest również uważane za kwestię podstawową. Podjęto wszelkie niezbędne środki, aby umożliwić bezpieczną wymianę informacji opatrzonych klauzulą „restricted". Ponadto uwzględniono najlepsze praktyki w zakresie wymiany informacji dotyczących egzekwowania prawa, jak na przykład niezawodność i wykorzystanie kodów obsługi i oceny określających warunki stosowania.

Od samego początku aplikacja SIENA miała ułatwiać komunikację między jednostkami krajowymi Europolu, biurami łącznikowymi państw członkowskich oraz Europolem. W 2010 r. aplikacja została dostosowana tak, aby można było rozszerzyć jej zakres na organy ścigania UE oraz partnerów, z którymi Europol współpracuje, takich jak: Eurojust, Interpol, Australia, Kanada, Norwegia, Szwajcaria i Stany Zjednoczone. Obecnie trwają prace nad rozszerzeniem dostępu. Obejmą one szkolenia i rozszerzenie sieci bezpieczeństwa.

Europol zapewnia bezpieczną wymianę informacji związanych z przestępczością za pośrednictwem aplikacji SIENA.

Opinie zewnętrznych użytkowników aplikacji SIENA

„To bardzo dobry produkt, który został znacznie udoskonalony". (Francja)

„Funkcja zaawansowanego wyszukiwania i funkcja statystyczna bardzo się nam przydadzą..." (Francja)

„Podoba mi się funkcja wyszukiwania i funkcja statystyczna. Są to nowe i naprawdę korzystne zmiany..." (Szwecja)

„SIENA 2.0 została udoskonalona w porównaniu z pierwszą wersją". (Holandia)

2.5. System analityczny

2.5.1. Analiza operacyjna

Analiza jest podstawą wszystkich współczesnych działań w zakresie egzekwowania prawa w oparciu o dane wywiadowcze i ma zasadnicze znaczenie dla wszystkich działań Europolu. Nasze zdolności analityczne opierają się na zaawansowanej technologii dostosowanej do potrzeb egzekwowania prawa. Analitycy pracujący w Europolu korzystają z najnowocześniejszych metod i technik, co pomaga w zidentyfikowaniu brakujących ogniw w transgranicznych dochodzeniach na poziomie UE. Analitycy pracują z tematycznymi plikami roboczymi do celów analizy, aby zapewnić informacje na potrzeby prowadzonych operacji w państwach członkowskich UE. Takie informacje często stanowią punkt zwrotny w wielu międzynarodowych dochodzeniach.

© Fotolia

Analiza społeczności internetowych

Europol przyjął nowoczesną metodę analizy społeczności internetowych jako innowacyjny sposób przeprowadzania analizy danych wywiadowczych oraz wspierania ważnych dochodzeń w sprawie przestępczości zorganizowanej i terroryzmu.

Analitycy wywiadu mogą obecnie wykorzystywać algorytmy matematyczne do mapowania i pomiaru skomplikowanych lub obszernych zbiorów danych oraz do szybkiego identyfikowania najważniejszych osób, grup docelowych podejrzanych oraz innych ukrytych schematów, które w przeciwnym razie pozostałyby niezauważone. Analiza społeczności internetowych jest cennym podejściem, które uzupełnia konwencjonalne techniki analizy powiązań, podnosi jakość informacji wywiadowczych i pomaga w ustalaniu priorytetów działalności dochodzeniowej.

System analityczny Europolu jest systemem informacji operacyjnych, w którym przechowuje się dane dostarczone Europolowi przez zainteresowane strony.

Różne elementy składowe systemu analitycznego zapewniają następujące korzyści:

- centralizację informacji i zarządzanie informacjami,
- indywidualne rozwiązania w zakresie analizy tekstu (ang. *text mining*),
- zdolności analityczne dzięki szerokiemu wyborowi narzędzi analitycznych.

Systemy Europolu są wzajemnie powiązane, co oznacza, że wszystkie informacje wprowadzone do jednego systemu można również znaleźć w pozostałych systemach.

Sieć informatyki śledczej

W 2010 r. Europol ukończył początkowy etap wdrażania najnowocześniejszej funkcji mającej na celu pozyskiwanie i analizowanie informacji związanych z przestępczością z danych w formie cyfrowej. Możliwość efektywnego rozpoznawania istotnych informacji wśród ogromnych ilości danych komputerowych przy jednoczesnym zachowaniu ich ważności sądowej staje się ważną bronią w zwalczaniu przestępczości. Dzięki temu nowemu rozwiązaniu technicznemu Europol może obecnie zaoferować wysokiej jakości usługi środowisku organów ścigania w Europie, które identyfikuje i przetwarza te informacje, przy czym ilość danych, które można przetworzyć, jest zdecydowanie większa. Tę centralnie świadczoną usługę uzupełnia możliwość wspierania właściwych organów na miejscu przez lokalne wprowadzenie mobilnego zestawu obsługiwanych przez ekspertów narzędzi z zakresu informatyki śledczej.

2.5.2. Analiza strategiczna

Analiza strategiczna jest kolejnym ważnym aspektem działalności analitycznej Europolu.

Ocena zagrożenia przestępczością zorganizowaną (OCTA), od 2006 r.

OCTA jest najważniejszym dokumentem z zakresu analizy strategicznej opracowywanym przez Europol. Jest to dokument, na podstawie którego Rada Unii Europejskiej kształtuje swoje priorytety i zalecenia dotyczące zwalczania zorganizowanej przestępczości w Europie. OCTA sporządzana jest zgodnie z zasadami działania policji w oparciu o informacje wywiadowcze i uznawana jest za pionierski projekt. Od początku jej dokonywania wprowadzono innowacyjne pojęcia – takie jak ośrodki działalności przestępczej i typologia zorganizowanych grup przestępczych – które zostały zaakceptowane i przyjęte na poziomie politycznym, naukowym i organów ścigania. W 2013 r. OCTA zostanie zastąpiona udoskonaloną publikacją – oceną zagrożenia poważną i zorganizowaną przestępczością (SOCTA).

Projekt „Harmony" i cykl polityki

Projekt „Harmony" był realizowany w okresie od października 2009 r. do grudnia 2010 r. i finansowany przez Komisję Europejską. Projektem kierowała Belgia, a Europol, Holandia i Wielka Brytania współpracowały z nią w charakterze partnerów. Głównym celem tego projektu było przeanalizowanie i ulepszenie europejskiego modelu wywiadu kryminalnego. Europol aktywnie uczestniczył w całym projekcie „Harmony", znacznie przyczyniając się do ogólnej jakości opracowanego mechanizmu.

Dwuletni cykl polityki, który ma charakter pilotażowy, rozpocznie się wraz z opublikowaniem OCTA w maju 2011 r. Przedstawiając OCTA, Europol przedłoży również wnioski oraz listę priorytetowych obszarów przestępczości i możliwych działań. Następnie Rada przedstawi konkluzje w sprawie priorytetów w zakresie przestępczości zorganizowanej. Pełny czteroletni cykl polityki rozpocznie się w 2013 r., wraz z opublikowaniem konkluzji Rady opartych na ocenie zagrożenia poważną i zorganizowaną przestępczością (SOCTA) opracowanej przez Europol.

Ważną rolę w tym cyklu polityki będzie odgrywać Stały Komitet Współpracy Operacyjnej w zakresie Bezpieczeństwa Wewnętrznego (COSI). Komitet powinien wspierać Radę w dokonywaniu wyboru priorytetów, a także w przyjmowaniu wieloletnich planów strategicznych i rocznych planów działań operacyjnych, aby osiągnąć cele ustalone przez Radę. Ponieważ Europol jest czynnie zaangażowany w działania Komitetu, jego szczególną wiedzę specjalistyczną można w pełni wykorzystać w procesie kształtowania polityki.

Sprawozdanie dotyczące sytuacji i tendencji w dziedzinie terroryzmu w UE, od 2007 r.

W 2010 r. Europol przygotował swoje czwarte roczne sprawozdanie dotyczące sytuacji i tendencji w dziedzinie terroryzmu w UE (TE-SAT). Sprawozdanie to dostarcza Parlamentowi Europejskiemu i Radzie informacji na temat zjawiska terroryzmu w UE z perspektywy egzekwowania prawa.

TE-SAT jest dokumentem niemającym charakteru poufnego, opartym na informacjach przekazanych przez państwa członkowskie UE i spoza UE oraz organizacje partnerskie, takie jak Eurojust.

W sprawozdaniu z 2010 r. wskazano na stały spadek liczby ataków związanych z terroryzmem w UE, ale ostrzeżono przed zmniejszaniem czujności. Islamscy terroryści w UE i poza nią w dalszym ciągu mieli na celu doprowadzenie do masowych ofiar wśród ludności, czego dowodzi podjęta przez obywatela Nigerii o poglądach radykalnych próba wysadzenia w powietrze amerykańskiego samolotu pasażerskiego lecącego z Amsterdamu do Detroit 25 grudnia 2009 r. Jedna z tendencji w terroryzmie, określona w TE-SAT 2010, polega na tym, że islamska działalność terrorystyczna jest coraz częściej prowadzona przez samoradykalizujące się i często samodzielnie szkolące się osoby działające w pojedynkę. Ponadto w sprawozdaniu stwierdzono, że w UE narasta terroryzm lewicowy i anarchistyczny.

Ocena zagrożenia rosyjską przestępczością zorganizowaną (ROCTA), od 2008 r.

W tej konkretnej ocenie zagrożenia bada się obecne i oczekiwane zagrożenie rosyjską przestępczością zorganizowaną w całej Unii Europejskiej. W 2010 r. w sprawozdaniu tym stwierdzono, że rosyjska przestępczość zorganizowana odgrywa ważną rolę na kilku rynkach przestępczych w UE. Pranie pieniędzy, handel ludźmi, bronią, narkotykami, przemyt papierosów, nadużycia finansowe i przestępstwa gospodarcze stanowią najważniejsze rynki, na których wpływ rosyjskiej przestępczości zorganizowanej jest odczuwany w UE, ale i poza jej obszarem. Sektor finansowy jest głównym czynnikiem ułatwiającym rosyjską przestępczość zorganizowaną, co wydaje się sprzyjać pewnym centrom finansowym i offshore, a także bankom i instytucjom finansowym w całej UE i poza nią oraz prowadzić do nadużyć, a także ułatwiać działalność przestępczą i pranie dochodów pochodzących z przestępstwa.

Ocena zagrożenia przestępczością zorganizowaną z Afryki Zachodniej (OCTA-WA), od 2009 r.

W sprawozdaniu tym dostrzega się rosnące zagrożenie przestępczością zorganizowaną z Afryki Zachodniej, a w szczególności jej wpływ na bezpieczeństwo wewnętrzne UE. Określone są w nim główne cechy tego zagrożenia i przedstawione wskazówki dotyczące efektywnego zwalczania tej przestępczości. W sprawozdaniu tym ocenione są główne rodzaje zorganizowanej działalności przestępczej, które wiążą przestępczość w Afryce Zachodniej z przestępczością w UE, w szczególności w dziedzinie handlu narkotykami, handlu ludźmi, nielegalnej imigracji i nadużyć finansowych. Opisane są w nim również główne rodzaje zorganizowanych grup przestępczych w Afryce Zachodniej i ich powiązania z dynamiką przestępczości zorganizowanej w Unii Europejskiej.

Dzięki produktom z zakresu analizy strategicznej, takim jak: OCTA, ROCTA, OCTA-WA i TE-SAT, decydenci otrzymują większe wsparcie w identyfikowaniu określonych priorytetów w złożonej dziedzinie przestępczości zorganizowanej i terroryzmu. W oparciu o wytyczne o charakterze politycznym funkcjonariusze organów ścigania mogą wówczas dostosować swoje działania operacyjne na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Mogą również skorzystać z istniejących mechanizmów współpracy regionalnej, jakimi są Europol, Grupa Zadaniowa ds. Zwalczania Przestępczości Zorganizowanej w Regionie Morza Bałtyckiego i Inicjatywa Współpracy Państw Europy Południowo-Wschodniej (SECI). Zgodnie z traktatem lizbońskim znaczenie wyczerpujących ocen ryzyka stale rośnie, co sprawia, że Europol wnosi ważny wkład w proces kształtowania polityki.

Niedawno utworzono zespół Europolu ds. skanowania, analizowania i powiadamiania (SCAN), którego celem jest dostarczanie właściwym organom krajowym w UE kolejnego produktu strategicznego – wczesnych ostrzeżeń o nowych zagrożeniach z zakresu przestępczości zorganizowanej. W 2010 r. zespół SCAN wydał sześć powiadomień o zagrożeniach OC-SCAN. Oceny te zainicjowano po otrzymaniu ostrzeżeń i wstępnych sprawozdań dotyczących zagrożenia, przekazanych przez organy w Chorwacji, Czechach, Danii i Finlandii; wynikają one także z priorytetów hiszpańskiej i belgijskiej prezydencji UE.

Powiadomienia o zagrożeniach OC-SCAN wydane w 2010 r. dotyczą następujących zagadnień:

- **Ekspansja klubu Hells Angels Motorcycle Club na południowo-wschodnią Europę.** Hells Angels Motorcycle Club (Klub Motocyklowy „Anioły Piekieł") znacząco poszerzył swoją obecność we wschodniej Europie. W ciągu ostatnich kilku lat obserwowano niezwykle szybki rozwój „Aniołów Piekieł" w południowo-wschodniej Europie, w szczególności w Turcji i Albanii. Ugruntowując swój wpływ terytorialny w południowo-wschodniej Europie, klub „Anioły Piekieł" nawiązał ścisłe relacje z lokalnymi przestępczymi gangami motocyklowymi w Albanii, Bułgarii i w byłej jugosłowiańskiej republice Macedonii, a także umocnił swoją pozycję w Turcji. Członkowie tego klubu w południowo-wschodniej Europie mogą obecnie włączać się w handel narkotykami na „szlaku bałkańskim".

© Europol

- **Gangi uliczne zaangażowane w zorganizowaną działalność przestępczą w UE.** Coraz większy wymiar międzynarodowy niektórych gangów ulicznych stanowi zagrożenie transgraniczne. Zwłaszcza grupy takie jak Latin Kings (w południowej Europie) i Black Cobra (w północnej Europie) mogą angażować się w przestępczość zorganizowaną jako gangi uliczne wyższego szczebla. Ponadto pewna liczba mniej ważnych gangów ulicznych w UE przejawia powiązania ze zorganizowanymi grupami przestępczymi.

- **Nielegalny handel i wewnętrzny obrót ciężką bronią palną w UE.** W tym powiadomieniu o zagrożeniu ujawniono, jak wzrasta poziom posiadania ciężkiej broni palnej przez zorganizowane grupy przestępcze. Gotowość tych grup do używania broni palnej na obszarach zaludnionych stanowi znaczące zagrożenie zarówno dla ogółu społeczeństwa, jak i dla pracowników organów ścigania. Chociaż większość zorganizowanych grup przestępczych używa broni ręcznej, nasila się korzystanie z ciężkiej broni palnej, takiej jak karabiny szturmowe (np. AK-47), i urządzeń wybuchowych. Chociaż ilość ciężkiej broni palnej w obrocie w UE wydaje się zaspokajać większość obecnego zapotrzebowania, dostawcy w południowo-wschodniej Europie są w stanie zaspokoić każdy wzrost popytu. Fakt, że w niektórych częściach Europy można nabyć karabin Kałasznikowa czy wyrzutnię rakietową już za 300–700 euro, wskazuje na to, że są one łatwo dostępne dla przestępców.

- **Zróżnicowanie stosowania lekkich statków powietrznych do nielegalnego handlu.** Lekkie statki powietrzne są wykorzystywane – poza handlem narkotykami na obszarze Unii Europejskiej i wprowadzanymi na jej teren – do ułatwiania nielegalnej imigracji, szmuglowania ofiar handlu ludźmi, handlu bronią palną, diamentami oraz do masowego przemytu środków pieniężnych w celu prania pieniędzy. Wzrostowi częstości korzystania z lekkich statków powietrznych sprzyja brak ogólnounijnego monitorowania i sankcji.

- **Systematyczne wykorzystywanie nieletnich przez mobilne (wędrowne) zorganizowane grupy przestępcze w UE.** Rośnie dotkliwość przemocy i zastraszania stosowanych przez te grupy w celu kontrolowania i wykorzystywania nieletnich, w tym dotkliwość ekstremalnych form przemocy, takich jak wykorzystywanie seksualne i tortury. Chociaż dokładna skala tego zagrożenia nie jest znana, częste są przypadki handlu nieletnimi w celu wykorzystywania seksualnego i wykorzystywania do pracy. Grupy te współpracują z innymi osobami, zwłaszcza z pośrednikami w najważniejszych regionach pochodzenia, aby zapewnić ciągłe dostarczanie ofiar i zmniejszyć ryzyko wykrycia przez organy ścigania przez regularne przemieszczanie nieletnich między różnymi grupami.

Zwalczanie przez Europol przemytu papierosów

Europol wspiera organy ścigania w zapobieganiu i zwalczaniu działalności zorganizowanych grup przestępczych zajmujących się nielegalną produkcją papierosów i wyrobów tytoniowych oraz handlem nimi. Nielegalny handel papierosami kosztuje UE koło 10 mld euro utraconych dochodów rocznie.

Podrabiane i przemycane wyroby tytoniowe są sprzedawane na otwartym rynku i konsumenci często nie wiedzą, że kupują produkty nielegalne. Płacone przez nich pieniądze wędrują bezpośrednio do grup przestępczych, finansując inne dziedziny poważnej przestępczości zorganizowanej i terroryzmu.

Aby zwiększyć zysk, nielegalne wyroby tytoniowe produkuje się z tanich surowców i bez dbałości o normy w zakresie zdrowia i jakości. Te papierosy są sprzedawane palaczom zamiast oryginalnego produktu, który musi spełniać pewne normy. Stwierdzono, że skonfiskowane podrabiane papierosy zawierają roztocza, jaja owadów, grzyby, a nawet ludzkie odchody.

© Fotolia

Operacja „Forecourt"

Wsparcie wywiadowcze wskazywało na to, że w celu przemycania nielegalnych wyrobów tytoniowych do Wielkiej Brytanii zorganizowane grupy przestępcze korzystały z usług kierowców pracujących dla legalnej firmy transportowej. Kierowcy zatrzymywali się w Luksemburgu po drodze do Wielkiej Brytanii, aby zabrać ładunek tytoniu przeznaczonego do samodzielnego skręcania papierosów. W celu ułatwienia przywozu tego tytoniu korzystali z „przykrywki" pojazdów firmowych i częstych wyjazdów do Wielkiej Brytanii.

Europol przeanalizował najważniejsze informacje wywiadowcze, które wskazywały sposób działania przestępców i pomagały w zidentyfikowaniu źródeł dostaw tytoniu oraz zaangażowanych w to osób i pojazdów.

Operacja ta zakończyła się dwoma aresztowaniami i skonfiskowaniem przez organy brytyjskie prawie dwóch ton tytoniu przeznaczonego do samodzielnego skręcania papierosów. Zapobiegło to uszczupleniu dochodów celnych i podatkowych o kwotę ok. 277 000 euro.

EuVID

EuVID to narzędzie operacyjne przeznaczone dla organów ścigania, które ułatwia identyfikowanie pojazdów i dokumentów pojazdów. W projekcie EuVID uczestniczą Austria, Francja, Niemcy, Włochy, Szwecja i Europol.

W EuVID obecnie znajdują się informacje na temat 83 marek i rodzajów pojazdów, informacje o autentycznych dokumentach pojazdów z 55 krajów, katalog kluczy do pojazdów i wytyczne dotyczące badania przestępstw z udziałem pojazdów silnikowych. Projekt EuVID jest udostępniony do celów operacji wspólnych i wykorzystywany jako podstawa szkolenia w zakresie identyfikowania pojazdów.

© Fotolia

2.5.3. Szkolenie w zakresie analizy

Europol oferuje nowe, dwutygodniowe szkolenie pod nazwą „Szkolenie w zakresie operacyjnej zintegrowanej analizy". Aby odpowiedzieć na rosnącą liczbę zapytań z państw członkowskich, zespół ds. szkolenia w zakresie analizy opracował dwie odrębne wersje szkolenia – jedną dla analityków i specjalistów pracujących w Europolu oraz jedną przeznaczoną dla osób prowadzących szkolenie. To ostatnie przeznaczone jest w szczególności dla osób potencjalnie prowadzących szkolenie w państwach członkowskich i ma uwzględniać niezbędne elementy cyklu wywiadowczego i skupiać się w szczególności na analizie.

© Fotolia

Europol zorganizował już pięć szkoleń, łącznie dla 58 osób prowadzących szkolenie z 28 różnych państw Europy, a także dla szkoleniowców z Australii i Stanów Zjednoczonych. Wiele państw członkowskich korzystało z materiałów, metod i ćwiczeń ze szkolenia Europolu, aby opracować własne szkolenia w zakresie analizy operacyjnej. W 2010 r. opracowano nowe projekty szkoleń w zakresie analizy finansowej i strategicznej dla personelu operacyjnego Europolu. W 2011 r. te dwutygodniowe szkolenia będą także oferowane analitykom z państw członkowskich.

2.6. Unijne centrum specjalistycznej wiedzy w zakresie egzekwowania prawa

W celu umocnienia swojej pozycji jako platformy dotyczącej specjalistycznych obszarów oraz aby ułatwić wymianę wiedzy i komunikację z różnymi społecznościami ekspertów, Europol utworzył Platformę Europolu dla Ekspertów (Europol Platform for Experts, EPE). Ma ona zapewniać bezpieczne środowisko dla specjalistów z różnych obszarów egzekwowania prawa, umożliwiające im wymianę – w ramach danej społeczności – wiedzy, najlepszych praktyk i nieosobowych danych dotyczących przestępczości. Platformę tę udostępniono w Internecie w listopadzie 2010 r. Została ona opracowana nie tylko na potrzeby publikowania dokumentów, ale także w celu zachęcania upoważnionych użytkowników do współpracy online za pośrednictwem serii narzędzi.

W 2010 r. Europol przygotował się do utworzenia w 2011 r. pewnej liczby platform dla ekspertów, dotyczących następujących zagadnień:

- wykorzystywania seksualnego dzieci,
- nadzoru transgranicznego i dostaw kontrolowanych,
- cyberprzestępczości (I-FOREX),
- dochodzeń w sprawie zabójstw,
- porwań, brania zakładników i wymuszeń,
- fałszowania pieniędzy i oszustw z wykorzystaniem kart płatniczych (PaySafe),
- ochrony świadków.

Przygotowywana jest także migracja platformy komunikacyjnej ATLAS na EPE w odniesieniu do operacji specjalnych i jednostek antyterrorystycznych.

2.6.1. Europejska Sieć Zespołów Doradczych

Europejska Sieć Zespołów Doradczych (EuNAT) składa się z zespołów doradczych i jednostek ds. zarządzania kryzysowego z organów ścigania. Ma na celu zapewnianie strategicznego lub taktycznego doradztwa, koordynacji i wsparcia w śledztwach dotyczących porwań, brania zakładników i wymuszeń.

EuNAT trwale wiąże zespoły doradcze z Europolem, aby ułatwić niezwłoczną międzynarodową współpracę w odpowiedzi na zagrożenia życia. W ramach tej sieci w całej UE wymieniane są dobre praktyki i opracowywane są standardy w tej określonej dziedzinie.

2.6.2. Postępowanie z informatorami

Korzystanie z usług informatorów jest niezmiernie ważnym aspektem działalności policji. Udział informatorów na wczesnym etapie procesu gromadzenia danych wywiadowczych może prowadzić do powodzenia dochodzenia. Jakość zebranych danych wywiadowczych jest wprost proporcjonalna do jakości informatorów.

Poważna przestępczość zorganizowana nie jest ograniczona granicami krajowymi, więc informatorzy mogą zapewniać wsparcie wywiadowcze organom ścigania w kilku krajach.

Obecna sytuacja prawna w UE w odniesieniu do korzystania z usług informatorów nie jest jednolita, chociaż współpraca z informatorami jest powszechną praktyką.

2.6.3. Nadzór transgraniczny i dostawy kontrolowane

Korzystanie z niejawnego nadzoru jest jednym z najważniejszych nowoczesnych narzędzi dochodzeniowych na potrzeby uzyskiwania decydujących informacji na temat struktur przestępczych. Ze względu jednak na transgraniczny charakter współczesnych zorganizowanych grup przestępczych organy ścigania coraz częściej stykają się z przypadkami transgranicznej obserwacji i nadzoru, które powodują problemy zarówno na poziomie prawnym, jak i operacyjnym.

Europol jest członkiem Grupy Roboczej ds. Nadzoru Transgranicznego, której celem jest promowanie współpracy międzynarodowej i zapewnienie forum na potrzeby opracowywania bezpiecznych i efektywnych technik nadzoru stosowanych przez organy ścigania.

Innym ważnym narzędziem dochodzeniowym jest wprowadzenie i systematyczne wykorzystywanie w operacjach metod nadzoru niejawnego w połączeniu z dostawami kontrolowanymi. Dostępne jest – na płycie CD – opracowanie prawodawstwa różnych państw członkowskich w zakresie dostaw kontrolowanych, mające dostarczać ekspertom informacji o problemach, które mogą wystąpić przy współpracy transgranicznej.

2.6.4. Ochrona świadków

Ochrona świadków jest jednym z podstawowych elementów walki z przestępczością zorganizowaną i terroryzmem, a sieć ochrony świadków Europolu jest największa na świecie. Usługi Europolu w zakresie ochrony świadków obejmują:

- harmonizację różnych programów krajowych,
- opracowywanie nowych jednostek i programów ochrony świadków,
- normalizację takich procesów, jak przemieszczanie świadków,
- kształcenie funkcjonariuszy ds. ochrony świadków.

Szkolenie w zakresie ochrony świadków

W ramach tego projektu Wielkiej Brytanii i Europolu oferowany jest – po raz pierwszy – znormalizowany program kształcenia w zakresie ochrony świadków na poziomie europejskim. Ten dwutygodniowy kurs rozpocznie się w 2011 r.

2.6.5. Grupa robocza Europolu ds. zabójstw

W 2009 r. Wielka Brytania zaproponowała utworzenie w Europolu „punktu kontaktowego" do spraw zabójstw. W 2010 r. szefowie krajowych jednostek Europolu poparli ten wniosek. Grupa robocza będzie organem eksperckim zajmującym się strategicznymi kwestiami związanym z zabójstwami. Będzie oparta na szeroko zakrojonym udziale praktyków i korzystaniu z sieci europejskich oficerów śledczych do spraw zabójstw.

© Fotolia

Kolejna ważna część wniosku dotyczyła utworzenia centralnego repozytorium wiedzy na określone tematy związane z zabójstwami. Tematyka ta będzie obejmować przede wszystkim:

- seryjnych morderców,
- zabójstwa związane z przestępczością zorganizowaną,
- określone sposoby postępowania w przypadkach takich jak zabójstwa honorowe lub zabójstwa w szkole,
- nowe tendencje w tej dziedzinie i nowe techniki dochodzeniowe.

Cele te będą realizowane przez opracowanie rozwiązania technicznego wspierającego sieci internetowe na potrzeby wymiany informacji i najlepszych praktyk między ekspertami oraz komunikowania się.

2.7. Ochrona danych

Europol posiada jeden z najsolidniejszych systemów ochrony danych w dziedzinie egzekwowania prawa. Inspektor ochrony danych Europolu zapewnia zgodność prawną z ramami ochrony danych, w tym w odniesieniu do przetwarzania danych dotyczących personelu Europolu. Głównym zadaniem tej jednostki jest utworzenie dostosowanych ram polityki, które służą potrzebom jednostek operacyjnych i jednocześnie chronią prawa podstawowe osób, których dotyczą dane we wszystkich obszarach ochrony danych.

W polityce Europolu w dziedzinie kontroli ochrony danych określone są obecnie ramy działań kontrolnych. Ponadto w tym kontekście inspektor ochrony danych opracował „Politykę kontroli pobierania danych", która zawiera szczegółowe informacje na temat mechanizmów zapewniających zgodność z prawem w odniesieniu do pobierania z systemów Europolu danych osobowych. Jak przewidziano w art. 18 decyzji Rady w sprawie Europolu (ECD) i w decyzji wykonawczej zarządu, w ramach tej polityki określone są dokładne wymogi dotyczące dzienników kontroli ochrony danych i ścieżek kontroli.

Gdy w Europolu przetwarzane są dane osobowe, odbywa się to zgodnie z wymogami bezpieczeństwa danych włączonymi do systemu zgodnie z nowymi zasadami poufności.

Jeśli chodzi o dane dotyczące personelu, inspektor ochrony danych skupia się na operacjach przetwarzania pod kątem kwestii związanych z personelem i bezpieczeństwem oraz wspiera jednostki Europolu w opracowywaniu powiadomień dotyczących ochrony danych.

Operacje przetwarzania, które mogą stwarzać określone zagrożenie w odniesieniu do praw i wolności osób, których dotyczą dane, są wcześniej sprawdzane przez wspólny organ nadzorczy (WON). W 2010 r. inspektor ochrony danych przedłożył WON kilka powiadomień w celu uzyskania opinii. Pod koniec roku WON wydał opinie na temat następujących powiadomień podlegających uprzedniemu sprawdzeniu:

- na temat procesu rozwoju i oceny personelu,
- na temat procesu rekrutacji i selekcji.

Jak przewidziano w decyzji Rady w sprawie Europolu, inspektor ochrony danych przedstawi szczegółowe sprawozdanie z działalności za 2010 r.

© Fotolia

3. Działalność operacyjna Europolu

Jednym z najważniejszych celów Europolu jest zapewnianie organom ścigania UE całodobowego wsparcia operacyjnego. Wsparcie to jest udzielane w obszarach objętych mandatem Europolu, a także w przypadkach horyzontalnych, dotyczących kilku obszarów przestępczości.

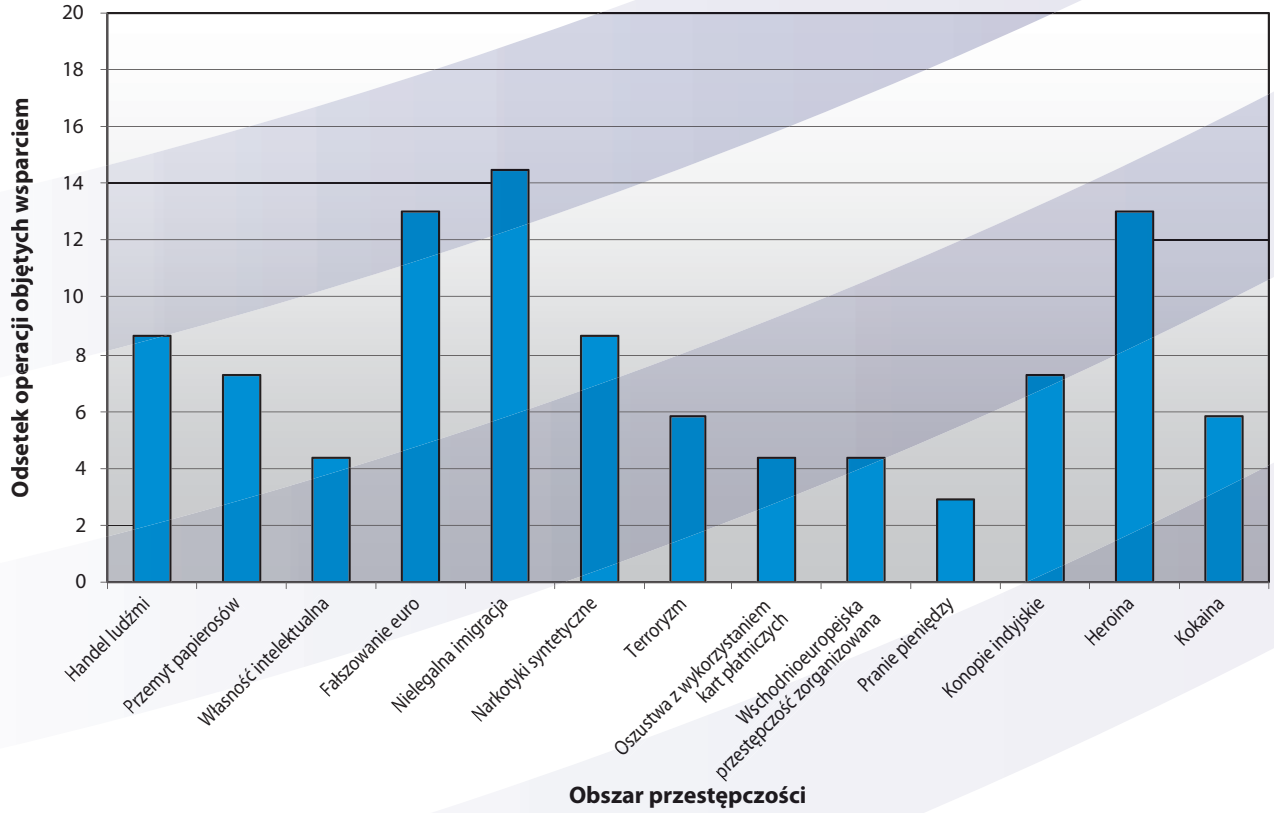
Wsparcie operacyjne może również być rozszerzone na państwa członkowskie przez biuro mobilne Europolu, z wyspecjalizowanymi analitykami i ekspertami, aby zapewniać w państwach członkowskich pomoc na miejscu.

Mobilne biuro: aktywne połączenie ze scentralizowanymi bazami danych i platformami ekspertów Europolu

Europol utworzył potężne biuro mobilne, które umożliwia funkcjonariuszom Europolu korzystanie z pełnego dostępu do uzyskiwania informacji i narzędzi analitycznych z dowolnego miejsca przy zachowaniu najwyższych norm bezpieczeństwa. W 2010 r. Europol znacznie udoskonalił to rozwiązanie, dzięki czemu jest ono o wiele bardziej elastyczne i można je szybciej wprowadzać.

Wsparcie operacyjne udzielone państwom członkowskim w 2010 r.

Źródło: Ankieta dla użytkowników Europolu 2010

W 2010 r. Europol przeznaczył 200 000 euro na wsparcie finansowe spotkań operacyjnych. Dzięki temu pokryto koszty podróży delegatów państw członkowskich UE i, w stosownych przypadkach, państw trzecich w odniesieniu do prawie 70 operacji.

WSPARCIE OPERACYJNE UDZIELONE PRZEZ EUROPOL

Rodzaj wsparcia operacyjnego	Liczba przypadków
Wsparcie kryminalistyczne/techniczne ([2])	125
Analiza operacyjna	78
Wsparcie finansowe spotkań operacyjnych	60 ([3])
Wsparcie finansowe dochodzeń (fałszowanie euro)	35 ([4])
Zorganizowane spotkania operacyjne	33
Mobilne biuro (analiza na miejscu)	31
Koordynacja	23

Źródło: Ankieta dla użytkowników Europolu 2010

OPINIE EUROPEJSKICH EKSPERTÓW W DZIEDZINIE EGZEKWOWANIA PRAWA ORAZ ŚLEDCZYCH

„Nie mogę nic zarzucić żadnemu aspektowi pracy wykonanej dla nas przez Europol w trakcie tego dochodzenia. Sprawozdania miały odpowiedni format i poziom oraz tak znakomitą treść, że zastanawialiśmy się nad wykorzystaniem części materiału w charakterze dowodów". (śledczy, Wielka Brytania)

„W tych dochodzeniach Europol okazał się pełnić funkcję doskonałej bramy umożliwiającej uzyskanie informacji dotyczących różnych krajów. Komunikacja była bardzo sprawna. Wykonana analiza była bardzo pouczająca". (śledczy, Austria)

„...Europol jest idealną platformą wymiany danych wywiadowczych między 27 państwami członkowskimi". (ekspert, Belgia)

„Było to skomplikowane dochodzenie z powiązaniami z wieloma różnymi krajami i licznymi podejrzanymi. Analitycy pliku roboczego do celów analizy Sustrans poświęcili wiele czasu i energii tej grupie docelowej i osiągnięto bardzo udane wyniki. Zasługują oni na wielkie uznanie za pomoc, jakiej udzielili państwom członkowskim w tej sprawie". (ekspert, Irlandia)

„Szybka międzynarodowa wymiana i wykazanie powiązań między kilkoma międzynarodowymi dochodzeniami". (śledczy, Belgia)

„Praca związana z plikiem roboczym do celów analizy była bardzo ważna i zwiększyła wartość dochodzenia". (śledczy, Francja)

([2]) Na przykład dochodzenia techniczne dotyczące drukarek wykorzystywanych do fałszowania banknotów (71 wniosków).

([3]) Całkowita kwota wypłacona do końca grudnia 2010 r. wynosiła 106 349 euro. Przeznaczono dalsze 102 650 euro, osiągając wskaźnik wykonania na poziomie 100% dostępnego budżetu (209 000 euro).

([4]) 157 414 euro.

Operacja „Athena II”

W kwietniu 2010 r. dwaj funkcjonariusze Europolu, wraz z mobilnym biurem, wspierali hiszpańską dyrekcję celną w operacji „Athena II”.

Operacja „Athena II” była wspólną operacją organów celnych dotyczącą transgranicznego przepływu środków pieniężnych i innych instrumentów pieniężnych wykorzystywanych przez organizacje przestępcze do finansowania działalności przestępczej i prania dochodów z niej.

Uczestniczyły w niej administracje celne z 19 państw członkowskich UE i państw spoza UE (a mianowicie Algierii, Maroka, Norwegii, Tunezji i USA) oraz agencje międzynarodowe, takie jak: Europol, Interpol i Światowa Organizacja Celna.

Operacja ta doprowadziła do:

- wydania komunikatów ostrzegawczych (raportów na temat osób deklarujących podróż z ponad 10 000 euro, a także ostrzeżeń dotyczących podejrzanego przepływu środków pieniężnych);
- wydania komunikatów o konfiskacie (stosowanych w celu zgłoszenia wykrycia i konfiskaty środków pieniężnych lub innych instrumentów pieniężnych o wartości przekraczającej 10 000 euro);
- konfiskaty środków pieniężnych o łącznej wartości 5,5 mln euro i wydania ostrzeżeń dotyczących łącznej kwoty 26,5 mln euro;
- rozpatrzenia przez Europol 110 komunikatów ostrzegawczych i 128 komunikatów o konfiskacie oraz przeprowadzenia wyszukiwań w systemach Europolu, których wynikiem były różne powiązania;
- opracowania przez Europol czterech powiązań dowodzących, że przez dwa kraje UE przewożona jest olbrzymia ilość środków pieniężnych.

3.1. Terroryzm

Prawie 10 lat po atakach z 11 września 2001 r. w Nowym Jorku terroryzm nadal stanowi poważne zagrożenie dla państw członkowskich UE. Ugrupowania ekstremistyczne i terrorystyczne, takie jak Al-Kaida i inne, są aktywne w Unii Europejskiej i wpływają na życie jej obywateli. Z tego względu zwalczanie ekstremizmu i terroryzmu pozostaje głównym priorytetem dla UE i Europolu.

Europol pomaga państwom członkowskim w przeprowadzaniu udanych dochodzeń w tej dziedzinie przez zapewnianie następujących produktów i usług:

- analiz i produktów analitycznych, takich jak: sprawozdania, oceny zagrożenia i brakujące powiązania na potrzeby prowadzonych dochodzeń międzynarodowych;
- wymiany informacji oraz dostępu do baz danych Europolu, systemów wymiany i innych platform ekspertów;
- wiedzy eksperckiej za pośrednictwem mobilnego biura Europolu, które umożliwia zapewnienie pomocy na miejscu;
- innych dostosowanych produktów i usług, takich jak: monitor sposobów działania (Modus Operandi Monitor), sieć szybkiego reagowania (First Response Network), europejska sieć niszczenia amunicji wybuchowej (European Explosive Ordnance Disposal Network), unijny system informacji o bombach (EU Bomb Data System) i inne;
- opracowania przez Europol rocznego sprawozdania dotyczącego sytuacji i tendencji w dziedzinie terroryzmu w UE (TE-SAT), które ma na celu ustalenie podstawowych faktów i danych liczbowych dotyczących ataków terrorystycznych i aresztowań w UE, w tym nowych tendencji.

3.1.1. Monitor sposobów działania

Monitor sposobów działania (Modus Operandi Monitor) stanowi sposób opracowania modelu nadrzędnej działalności, w którym stale ocenia się zdarzenia terrorystyczne lub dochodzenia mające wpływ na sytuację w UE w zakresie bezpieczeństwa przez skupienie się na określonych elementach sposobu działania terrorystów. Dodatkową wartość nadaje temu

fakt, że wynik powiązany jest z innymi produktami wywiadowczymi Europolu i ma na celu zapewnienie odpowiednim agencjom państw członkowskich wiedzy specjalistycznej i wsparcia wywiadowczego w czasie rzeczywistym.

3.1.2. Sieć szybkiego reagowania

Sieć szybkiego reagowania (First Response Network) jest opracowanym przez Europol narzędziem, które umożliwia organom ścigania szybkie reagowanie na ataki terrorystyczne w Europie. Zespół ekspertów antyterrorystycznych Europolu i państw członkowskich można niezwłocznie zmobilizować, aby pomóc państwom członkowskim we wszystkich sprawach operacyjnych i technicznych. W takich przypadkach zespół ten będzie korzystał z centrum operacyjnego Europolu w celu zapewnienia efektywnej wymiany informacji ze wszystkimi zaangażowanymi stronami. Oprócz oferowania wsparcia w sytuacjach kryzysowych sieć szybkiego reagowania ma również na celu zapewnienie ekspertom wysokiego szczebla ds. terroryzmu porad strategicznych dostosowanych do rozwijającego się sposobu działania w ramach ataku.

© Jean-François Guiot

Operacja z udziałem brytyjskiej policji hrabstwa Greater Manchester

W 2010 r. Europol wspierał jednostkę antyterrorystyczną policji hrabstwa Greater Manchester w brytyjskiej operacji antyterrorystycznej. Główny podejrzany został skazany na dwa lata więzienia po uznaniu go za winnego dwóch zarzutów na mocy sekcji 58 ustawy w sprawie terroryzmu (Terrorism Act) w związku z posiadaniem materiałów do celów terrorystycznych.

Europol przebadał ok. 6000 dokumentów elektronicznych przekazanych przez policję hrabstwa Greater Manchester, głównie w języku arabskim, aby zidentyfikować osoby mogące stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa w Wielkiej Brytanii. Po wstępnej ocenie treści tych dokumentów przez zespół „Check the Web" nastąpiła bardziej ukierunkowana analiza określonych zbiorów dokumentów, o którą poprosiła policja hrabstwa Greater Manchester. Narzędzia informatyki śledczej zastosowane na nośnikach cyfrowych pozwoliły na wyodrębnienie istotnych plików. Weryfikacja plików elektronicznych z systemami Europolu pokazała także istnienie materiałów terrorystycznych, które wcześniej wykorzystano jako materiał dowodowy w sądzie.

Praca Europolu doprowadziła do zidentyfikowania ekstremistycznego kaznodziei, który był obiektem zainteresowania w innych dochodzeniach prowadzonych w UE. Zespół „Check the Web" wykorzystał materiały przekazane przez policję hrabstwa Greater Manchester do przeanalizowania i ocenienia ideologii promowanej przez podejrzanego. Powstałe w wyniku tego sprawozdanie zespołu „Check the Web" Europolu i ocena zagrożenia stwarzanego przez podejrzanego i jego zwolenników w Europie dostarczyły informacji o dalszych powiązaniach z dochodzeniami prowadzonymi w państwach członkowskich.

3.1.3. Europejska sieć niszczenia amunicji wybuchowej

Europejska sieć niszczenia amunicji wybuchowej (European Explosive Ordnance Disposal Network) przeznaczona jest dla ekspertów na potrzeby wymiany informacji o niszczeniu materiałów wybuchowych. Sieć ta przyczynia się do określania najlepszych praktyk; w jej ramach organizowane są także szkolenia we współpracy z państwami członkowskimi UE i osobami trzecimi. Dostarcza ona również jednostkom do spraw niszczenia amunicji wybuchowej aktualnych informacji o najnowszych istotnych zdarzeniach. Jest ona otwarta dla wszystkich jednostek policyjnych, rządowych i wojskowych, które zajmują sie materiałami wybuchowymi. W ramach sieci prowadzone są sesje szkoleniowe, a także inne działania.

3.1.4. Unijny system informacji o bombach

Unijny system informacji o bombach (EU Bomb Data System) stanowi platformę wymiany aktualnych i istotnych informacji i danych wywiadowczych na temat materiałów wybuchowych oraz urządzeń zapalających i wybuchowych, a także materiałów chemicznych, biologicznych, radiologicznych i jądrowych. System ten obejmuje także bazy danych dotyczących incydentów związanych z materiałami wybuchowymi oraz materiałami chemicznymi, biologicznymi, radiologicznymi i jądrowymi, a także biblioteki i fora ekspertów.

Unijny system informacji o bombach z powodzeniem uruchomiono w październiku 2010 r. po zakończeniu dwuletniego intensywnego projektu, którego celem było zharmonizowanie i scentralizowanie wymiany informacji między centrami danych dotyczących bomb w państwach członkowskich UE. Projekt ten sfinansowała Komisja Europejska.

3.1.5. Piractwo morskie

Od początku 2010 r. w zakres działalności Europolu w dziedzinie zwalczania terroryzmu włączono kwestie związane z piractwem morskim. Odkąd piractwo stało się poważnym problemem koszty ponoszone przez sektor żeglugi niepowstrzymanie rosły ze względu na wyższe stawki ubezpieczeniowe, koszty ochrony i wyższe koszty operacyjne związane z dłuższymi alternatywnymi szlakami. Z danych wywiadowczych wynika, że piractwo może wiązać się z innymi obszarami przestępczości, takimi jak przemyt ludzi, broni i narkotyków. Europol – w ścisłej współpracy z Interpolem i przy wsparciu 10 państw członkowskich UE i Eurojust – wymienia informacje na temat działalności przestępczej związanej z piractwem morskim. Zaangażowanie Europolu w badanie tego zjawiska wiąże się przede wszystkim z identyfikacją najważniejszych sprawców, zasobów logistycznych i przepływów finansowych związanych z tą działalnością przestępczą.

W listopadzie 2010 r. w rezolucji jednogłośnie przyjętej przez Radę Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych zaapelowano do wszystkich 192 państw będących członkami ONZ o współpracę z Europolem i Interpolem w zwalczaniu siatek przestępczych zajmujących się piractwem morskim u wybrzeża Somalii. Był to ważny krok naprzód, ponieważ międzynarodowe organy ścigania stanowią decydujące ogniwo między aresztowaniami dokonanymi w drodze interwencji wojskowych a dochodzeniami i wnoszeniem oskarżeń w sprawie piratów morskich i powiązanych siatek przestępczych.

3.1.6. Baza danych dotyczących terroryzmu

Europol przygotowuje się do utworzenia wspólnej bazy danych dotyczących terroryzmu, mając na celu unowocześnienie sposobu reagowania przez UE na terroryzm. Zostanie to osiągnięte przez lepsze uwzględnienie unijnej definicji terroryzmu, elastyczność i odpowiednie reagowanie na potrzeby państw członkowskich i osób trzecich będących partnerami Europolu oraz precyzyjne koncentrowanie się na wspólnych obszarach zainteresowania. Ogólnie rzecz biorąc, podejście to odzwierciedla się udoskonaleniem codziennego zarządzania, w tym najnowszymi osiągnięciami naukowymi, takimi jak analiza kryminalistyczna oraz badanie odcisków palców i DNA.

Program śledzenia środków finansowych należących do terrorystów

W 2010 r. w wyniku zawarcia między UE a Stanami Zjednoczonymi umowy w sprawie Programu śledzenia środków finansowych należących do terrorystów, która weszła w życie w dniu 1 sierpnia 2010 r. ([5]), Europolowi przyznano kluczową rolę organu odpowiedzialnego za weryfikowanie wniosków kierowanych przez Stany Zjednoczone do wyznaczonych dostawców usług w zakresie komunikatów finansowych w Unii Europejskiej. Oprócz pełnienia tej funkcji Europol utworzył pojedynczy punkt kontaktowy dla swoich plików roboczych do celów analizy i dla państw członkowskich UE, aby koordynować całą wymianę danych ze Stanami Zjednoczonymi w ramach tej umowy, co obejmuje także spontaniczne udzielanie informacji i wnioski dotyczące wyszukiwania w tym programie. Celem tej nowej współpracy między Stanami Zjednoczonymi a UE jest identyfikowanie, śledzenie i ściganie środków finansowych należących do terrorystów.

3.2. Narkotyki

Zjawisko narkotyków jest ważnym problemem dla obywateli Europy, ponieważ ma wpływ za zdrowie i bezpieczeństwo zarówno zbiorowe, jak i indywidualne. Zwalczanie przestępczości związanej z narkotykami było od samego początku priorytetem dla Europolu.

3.2.1. Narkotyki syntetyczne

Unia Europejska jest ważnym regionem pod względem nielegalnej produkcji narkotyków syntetycznych, zwłaszcza amfetaminy i ecstasy. Co roku identyfikowanych i likwidowanych jest ok. 60–90 miejsc, w których narkotyki produkowane są na wielką skalę. W trakcie dochodzeń prowadzonych w państwach członkowskich często wykrywane są miejsca przechowywania potencjalnie niebezpiecznych chemikaliów będących prekursorami stosowanymi w procesie produkcji narkotyków.

Wsparcie operacyjne Europolu obejmuje koordynowanie i wszczynanie dochodzeń, a także udzielanie organom ścigania UE pomocy na miejscu podczas likwidowania miejsc nielegalnej produkcji narkotyków syntetycznych. Eksperci Europolu wspierają organy ścigania w bezpiecznym likwidowaniu tych miejsc produkcji narkotyków i w zbieraniu materiału dowodowego. Przeprowadzają także dochodzenia techniczne dotyczące wykonanego na zamówienie i przemysłowego sprzętu skonfiskowanego w miejscach produkcji i przechowywania narkotyków.

Operacja „TEX” – inicjatywa COSPOL

Od 2005 r. Europol zapewnia wsparcie Grupie ds. Narkotyków Syntetycznych w ramach COSPOL (wszechstronnego operacyjnego planowania strategicznego dla policji). W lutym 2010 r. w oparciu o analizę wykonaną przez Europol i dochodzenia prowadzone w kilku państwach członkowskich wybrano w ramach COSPOL jeden określony „cel o dużym znaczeniu” na potrzeby wspólnego dochodzenia. Razem z Belgią, Niemcami i Holandią Europol zainicjował wspólną operację skupioną na zorganizowanej grupie przestępczej kierowanej przez osobę będącą wybranym celem o dużym znaczeniu i zajmującej się produkcją syntetycznych narkotyków na wielką skalę.

W maju 2010 r. stało się jasne, że podejrzani są gotowi do rozpoczęcia produkcji narkotyków syntetycznych w Belgii. Belgijska policja federalna z miasta Hasselt poprosiła Europol o udzielenie wsparcia

([5]) Decyzja Rady 2010/412/UE z dnia 13 lipca 2010 r. w sprawie zawarcia Umowy między Unią Europejską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki o przetwarzaniu i przekazywaniu z Unii Europejskiej do Stanów Zjednoczonych danych z komunikatów finansowych do celów Programu śledzenia środków finansowych należących do terrorystów.

operacyjnego i technicznego, aby potencjalnie zlikwidować miejsce nielegalnej produkcji narkotyków.

Europol zapewnił wsparcie na miejscu oraz szczegółowe dochodzenie techniczne i wiedzę specjalistyczną. W rezultacie policja federalna z Hasselt w ścisłej współpracy z Europolem zlikwidowała duże, wysokiej klasy laboratorium do produkcji nielegalnych narkotyków, w którym można było produkować setki kilogramów syntetycznych narkotyków. Wartość uliczną takiej produkcji w Europie oszacowano na kilka milionów euro.

Sześciu głównych podejrzanych aresztowano w Belgii i skonfiskowano duże ilości chemikaliów. W tym samym czasie holenderskie organy sądowe przeprowadziły rewizje mieszkań i skonfiskowały jeszcze więcej syntetycznych narkotyków, kokainy, duże ilości pieniędzy i chemikaliów. Za pośrednictwem prowadzonego przez Europol systemu porównawczego nielegalnych laboratoriów zidentyfikowano juz powiązania z innymi miejscami produkcji nielegalnych narkotyków syntetycznych (np. w Niemczech i w Holandii).

Europol uczestniczył w tej udanej operacji od samego początku, tj. od lutego 2010 r., inicjując wspólne wybieranie celu o dużym znaczeniu. W trakcie tej operacji Europol dostarczył śledczym 13 sprawozdań analitycznych i jedno sprawozdanie specjalistyczne. Zorganizowano także dwa operacyjne spotkania wewnętrzne i zapewniono wsparcie techniczne na miejscu. W wyniku tych wspólnych działań osoby będące najważniejszymi celami skazano na sześć lat więzienia.

Likwidowanie laboratoriów produkujących narkotyki

Prowadzony przez Europol system porównawczy nielegalnych laboratoriów zawiera szczegółowe informacje fotograficzne i techniczne dotyczące miejsc produkcji, przechowywania i składowania narkotyków syntetycznych. Umożliwia to określenie pasujących trafień między skonfiskowanym sprzętem, materiałami i chemikaliami. Oprócz tego system narkotyków syntetycznych prowadzony przez Europol zawiera informacje o sposobach działania i znaczących konfiskatach. Umożliwia to określenie pasujących trafień między konfiskatami i pomaga w tworzeniu profili i określaniu grup przestępczych.

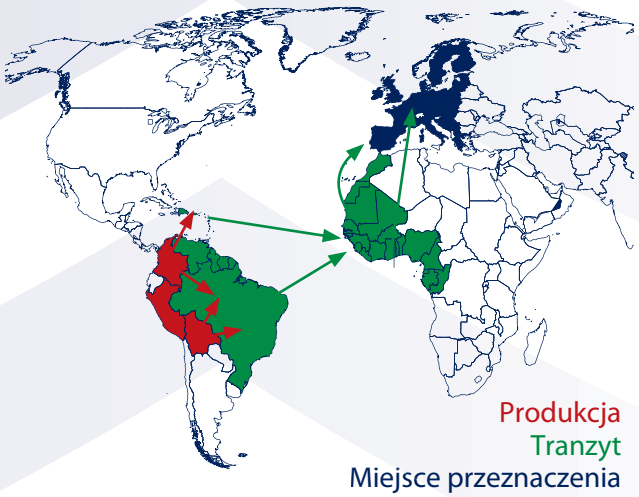
3.2.2. Kokaina

Kokaina jest drugą po konopiach indyjskich najczęściej używaną substancją nielegalną w Europie.

Używanie kokainy w ciągu ostatniego roku zgłosiły 3 mln młodych Europejczyków, tj. 2,2% (w wieku od 15 do 34 lat). Około 13 mln dorosłych (w wieku od 15 do 64 lat) użyło kokainy przynajmniej raz w życiu. Odzwierciedla to szybko rozwijający się handel i rozpowszechnianie się używania kokainy w Europie. Unia Europejska pozostaje drugim – po Stanach Zjednoczonych – największym konsumentem kokainy na świecie.

W Europolu zorganizowane siatki przestępcze związane z kokainą wchodzą w zakres specjalnego projektu posiadającego plik roboczy do celów analizy. Projekt ten obejmuje:

- scentralizowane usługi w zakresie szybkiego i efektywnego przetwarzania i analizowania danych związanych z siatkami przestępczymi handlującymi kokainą;
- rozpowszechnianie sprawozdań analitycznych w celu wspierania dochodzeń prowadzonych w państwach członkowskich;
- wspieranie inicjowania równoległych dochodzeń i prowadzenie wspólnych operacji;
- ustalanie możliwości utworzenia wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych;
- dostarczanie taktycznych i strategicznych informacji na temat najważniejszych podejrzanych i ich wspólników;
- śledzenie przepływu pieniędzy pochodzących z handlu kokainą i pomaganie państwom członkowskim w zamrażaniu lub zajmowaniu tych nielegalnych dochodów;
- inicjowanie i wzmacnianie współpracy operacyjnej i strategicznej, a także wymianę informacji między państwami należącymi do UE a państwami spoza UE, skupiającą się rozbijaniu siatek przestępczych.

Produkcja, szlaki tranzytowe i ostateczne miejsce przeznaczenia kokainy

W ramach tego specjalnego projektu Europol prowadzi system Europolu do identyfikacji logo kokainy (Europol Cocaine Logo System), który składa się z baz danych dotyczących logo kokainy, płynnej kokainy i określonych sposobów ukrywania.

Wsparcie operacyjne i techniczne dla Estonii

W dniu 22 września 2010 r. do Estonii przybyła z Wenezueli przez Niemcy przesyłka lotnicza zwierająca 217,3 kg kawy w proszku. Niemieckie organy celne stwierdziły już, że w przesyłce tej wykryto obecność kokainy, i we współpracy z departamentem śledczym estońskiego Urzędu ds. Podatków i Ceł zorganizowano dostawę niejawnie nadzorowaną.

Europol bezzwłocznie dostarczył dwa bardzo wyczerpujące sprawozdania na temat laboratoriów zajmujących się przetwarzaniem kokainy, procesów ekstrakcji i przetwarzania kokainy, stosowanych chemikaliów i sprzętu oraz szczegółów dotyczących zagrożeń związanych z procesami ekstrakcji i przetwarzania. Oprócz codziennego kontaktu zapewniano także dodatkowe informacje na temat laboratoriów wykrytych w innych państwach członkowskich UE, gdzie przetwarzano podobne przesyłki.

W oparciu o te sprawozdania i powiązane doradztwo śledczy wykryli i zidentyfikowali w trakcie późniejszych rewizji szereg chemikaliów stosowanych do przetwarzania i oczyszczania kokainy.

Skonfiskowano w sumie 48 kg kokainy; dwaj obywatele Estonii i dwie inne osoby są podejrzewani o przestępstwa związane z narkotykami. Na wniosek prokuratora aresztowano trzech kolejnych podejrzanych.

3.2.3. Heroina

Unia Europejska jest ważnym światowym rynkiem zbytu opiatów. Chociaż popyt na opiaty, a dokładniej heroinę, i ich podaż są stosunkowo niewielkie w porównaniu do narkotyków syntetycznych i konopi indyjskich, problemy społeczne, gospodarcze i zdrowotne związane z używaniem heroiny są znaczące

i narkotyk ten pozostaje głównym zagrożeniem dla bezpieczeństwa i zdrowia społeczeństwa europejskiego. Według Biura Narodów Zjednoczonych ds. Narkotyków i Przestępczości szacuje się, że unijny rynek heroinowy potrzebuje rocznie dostawy 100 ton heroiny, natomiast unijne organy ścigania konfiskują rocznie 8 do 15 ton tego narkotyku.

Projekt Europolu dotyczący heroiny zmierza do rozbijania organizacji przestępczych zajmujących się produkcją heroiny i handlem tym narkotykiem oraz wspiera w tym celu państwa członkowskie w dochodzeniach. Wiele udanych podprojektów pomaga państwom członkowskim w osiągnięciu ich celów w zakresie zwalczania tego zjawiska.

W 2010 r. Europol wspierał dochodzenia i inicjatywy dotyczące zachodnioafrykańskich zorganizowanych grup przestępczych działających w kilku regionach UE oraz grup handlujących heroiną na szlaku bałkańskim. Europol zorganizował serię spotkań operacyjnych zarówno w swojej siedzibie w Hadze, jak i w państwach członkowskich. Produkty wydane w 2010 r. obejmują:

- 44 sprawozdania dotyczące pasujących trafień
- 4 sprawozdania z analizy
- 2 powiadomienia wywiadowcze.

3.2.4. Konopie indyjskie

Konopie indyjskie są w skali światowej najbardziej rozpowszechnionym narkotykiem pod względem produkcji, handlu i konsumpcji. Narkotyk ten może mieć różną postać, np. marihuany, żywicy konopnej (haszyszu) i oleju konopnego. Unia Europejska jest ważnym rynkiem zbytu konopi indyjskich.

© Guardia Civil

Na wniosek kilku państw członkowskich Europol utworzył w marcu 2010 r. projekt „Cannabis". Projekt ten ma na celu inicjowanie, wspieranie i koordynowanie wywiadowczych aspektów dochodzeń przy jednoczesnym zwiększaniu wymiany informacji, wiedzy i doświadczeń w zakresie konopi indyjskich. Projekt „Cannabis" podzielony jest na dwa podprojekty, które skupiają sie na hurtowym handlu konopiami indyjskimi oraz na uprawie i produkcji tego narkotyku.

Projekt „Cannabis" obejmuje system Europolu do porównywania miejsc uprawy konopi indyjskich (Europol Cannabis Cultivation Site Comparison System) oraz system Europolu do identyfikacji logo konopi indyjskich (Europol Logo System on Cannabis). W ramach tego projektu wspierane są również działania europejskiej grupy ekspertów ds. konopi indyjskich, przy czym grupa ta także wspiera ten projekt. Chociaż jest to nowy projekt, zapewnił już wsparcie w kilku sprawach operacyjnych.

3.3. Handel ludźmi

Handel ludźmi jest poważnym przestępstwem, które dotyczy wszystkich państw członkowskich UE. Zarówno indywidualni przestępcy, jak i zorganizowane grupy przestępcze codziennie wykorzystują mężczyzn, kobiety i dzieci w całej UE. Chociaż ustalenie dokładnej skali handlu ludźmi w UE i na świecie jest obecnie niemożliwe ze względu na brak systemu gromadzenia zharmonizowanych danych, liczbę ofiar tylko w Europie szacuje się na setki tysięcy. Informacje przekazane Europolowi w 2010 r. uwydatniają fakt, że prawie każdy kraj należący do UE dotknięty jest tą poważną przestępczością, czy to jako państwo pochodzenia, tranzytu czy przeznaczenia.

Zgodnie z danymi zarejestrowanymi w systemach Europolu w 2010 r. zidentyfikowane ofiary handlu pochodziły głównie z:

- południowo-wschodniego ośrodka działalności przestępczej,
- północno-wschodniego ośrodka działalności przestępczej,
- Afryki Zachodniej,
- Azji.

Chociaż najczęściej zgłaszaną formą handlu ludźmi jest wykorzystywanie seksualne, wykorzystywanie do pracy również jest powszechnym zjawiskiem, które często nie jest wykrywane ze względu na brak powszechnej świadomości tego problemu. W 2010 r. zidentyfikowano nową tendencję – handel ludźmi w celu oszukańczego pobierania świadczeń socjalnych i zasiłków na dzieci. Ofiary tego przestępstwa często są zupełnie nieświadome, że przysługujące im świadczenia są w rzeczywistości pobierane przez handlarzy.

Chociaż wiele ofiar nadal pada ofiarą handlu przez granice, przekraczane zgodnie z prawem lub nielegalnie, poziomy handlu wewnętrznego i krajowego wzrosły, przy czym obejmuje to handel obywatelami UE w obrębie Unii Europejskiej.

Europol regularnie przekazuje informacje na temat tego zjawiska, aby pomóc państwom członkowskim w zidentyfikowaniu zagrożeń, jakie stwarzają siatki handlu ludźmi. Europol organizuje również spotkania operacyjne, aby umożliwić śledczym regularne spotykanie się i wymienianie informacji operacyjnych o toczących się sprawach.

W 2010 r. Europol wspierał kilka operacji dotyczących handlu ludźmi oraz:

- zapewniał wsparcie operacyjne na miejscu przez dwukrotne wprowadzenie swojego biura mobilnego, umożliwiając śledczym korzystanie z baz danych i narzędzi operacyjnych bezpośrednio na miejscu przeprowadzania operacji;
- czynnie wsparł 14 ważnych dochodzeń w sprawie handlu ludźmi;
- zapewnił wsparcie w wielu pojedynczych dochodzeniach, prowadzących do potencjalnej identyfikacji większych siatek handlu ludźmi.

Wspólne zespoły dochodzeniowo-śledcze

Wspólne zespoły dochodzeniowo-śledcze można tworzyć w celu dalszego usprawnienia pracy policji. Zespoły takie składają się z organów sądowych i policyjnych z co najmniej dwóch państw członkowskich. Są one odpowiedzialne za przeprowadzanie dochodzeń w określonych sprawach przez ograniczony okres. Europol i Eurojust mogą uczestniczyć w pracy wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych i koordynować ją.

W 2010 r. Europol uczestniczył w siedmiu wspólnych zespołach dochodzeniowo-śledczych, a zatem zawarł umowy o takich zespołach z siedmioma państwami członkowskimi UE. Ponadto Europol był czynnie zaangażowany w prace kilku innych wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych bez zawierania formalnej umowy i wspierał je.

Operacja dotycząca handlu ludźmi

W listopadzie 2010 r. Europol wspierał policję austriacką i węgierską w ratowaniu ofiar handlu ludźmi w celach seksualnych i w aresztowaniu organizatorów siatki handlu ludźmi.

Pięć młodych kobiet pochodzących z Węgier i Rumunii było przetrzymywanych jako niewolnice seksualne w domu na południu Węgier i zastraszanych przez wykorzystywanie seksualne oraz znęcanie się fizyczne i psychiczne. Kobiety następnie przewieziono do Austrii, gdzie zmuszono je do prostytucji i ponownie uwięziono bez żadnego kontaktu z rodziną i przyjaciółmi. Zmuszone były do uprawiania seksu z 15–20 klientami dziennie i były stale wykorzystywane przez swoich porywaczy. Kobiety te pochodziły z ubogich rodzin i zostały „zwerbowane" fałszywymi obietnicami zatrudnienia do wykonywania prac domowych.

W wyniku tej operacji policja węgierska aresztowała głównego podejrzanego, 54-letniego Węgra, i jego 36-letnią wspólniczkę, również obywatelkę Węgier. Podczas rewizji w domach policja skonfiskowała broń, znaczną ilość gotówki, biżuterię i inny majątek o wartości kilku tysięcy euro. Skonfi-

© Hungarian Police

skowano ponadto sprzęt komputerowy i komunikacyjny wraz z dużą ilością materiału dowodowego związanego z działalnością przestępczą w ciągu ostatnich 10 lat.

Europol wysłał na miejsce swojego eksperta, który miał za zadanie koordynować operacje jednocześnie prowadzone w państwie pochodzenia i państwie przeznaczenia. Ponadto Europol zapewnił specjalną analizę operacyjną, która była pomocna w wykryciu międzynarodowych powiązań przez sprawdzanie informacji o ofiarach z danymi już przechowywanymi w bazach danych Europolu, a także w ustaleniu powiązań z innymi zgłoszonymi przypadkami. Europol przeanalizował także dane ze szczegółowych rachunków i transakcji finansowych, które zebrano w dniu akcji, czego wynikiem było postawienie podejrzanym większej liczby zarzutów.

Operacja „Golf”

W wyniku poważnej wspólnej operacji prowadzonej przez brytyjską Policję Metropolitalną oraz Europol uratowano dwadzieścioro ośmioro dzieci. Operacja ta, zakończona w październiku 2010 r., była częścią szerzej zakrojonego dochodzenia nazwanego operacją „Golf”, prowadzonego przez wspólny zespół dochodzeniowo-śledczy Policji Metropolitalnej i rumuńskiej policji krajowej. Celem tego zespołu było zajęcie się konkretną rumuńską zorganizowaną siatką przestępczą, która handlowała dziećmi ze społeczności romskiej i wykorzystywała je.

© Fotolia

Jak dotąd w wyniku dochodzenia aresztowano 126 osób. Zarzucane im przestępstwa obejmują: handel ludźmi (w tym handel wewnętrzny w Wielkiej Brytanii), pranie pieniędzy, nadużycia finansowe związane ze świadczeniami, zaniedbywanie dzieci, nadużywanie prawa, kradzież i paserstwo. Postępowania sądowe są w toku.

Głównym celem operacji była ochrona dzieci będących potencjalnymi ofiarami. W ramach tej operacji przeszukano 16 adresów w Ilford w hrabstwie Essex.

Znalezione dzieci zabrano do specjalnego ośrodka, w którym obecni byli policyjni eksperci w dziedzinie ochrony dzieci, organy lokalne i organy opieki zdrowotnej i dokonano indywidualnej oceny w odniesieniu do każdego dziecka. W ramach tej oceny badano dobrostan dzieci i próbowano ustalić, czy były wykorzystywane lub zaniedbywane.

Europol był aktywnym członkiem wspólnego zespołu dochodzeniowo-śledczego i udzielił pomocy właściwym organom przez:

- udzielenie specjalistycznych porad dotyczących utworzenia wspólnego zespołu dochodzeniowo-śledczego oraz planowania działań strategicznych i operacyjnych;
- zapewnienie wsparcia analitycznego przez cały czas trwania dochodzenia. Jednym z najważniejszych wyników tej analizy było określenie i uszeregowanie pod względem ważności głównych celów zorganizowanej grupy przestępczej, zarówno w Rumunii, jak i w Wielkiej Brytanii;

- zapewnienie pomocy na miejscu przez czterokrotne uruchomienie w Wielkiej Brytanii i Rumunii swojego mobilnego biura; za każdym razem przeprowadzano weryfikacje w czasie rzeczywistym w odniesieniu do bazy danych, aby wspomóc operacje związane ze wsparciem wywiadowczym i działania policji brytyjskiej i rumuńskiej stanowiące środki przymusu (rewizje i aresztowania);
- opracowanie i rozpowszechnienie 67 sprawozdań z analizy;
- zidentyfikowanie najważniejszych powiązań z innymi krajami UE, zwłaszcza z Belgią i Hiszpanią.

Jakość i ilość analiz dostarczonych przez Europol miały decydujące znaczenie dla postępów w sprawie. Oczekuje się, że w bliskiej przyszłości Europol zapewni dalsze wsparcie.

Posługiwanie się dziećmi przez handlarzy uważa się obecnie **nie tylko za sposób zarabiania pieniędzy, ale także za sposób utrudniania dochodzeń policji z uwagi na udział podejrzanych i świadków będących dziećmi**. Zajmowanie się tym rodzajem szczególnie wrażliwych osób wymaga podjęcia dodatkowych kroków. W wieku przypadkach dzieci są szkolone, tak aby nie współpracowały z władzami.

3.4. Wykorzystywanie seksualne dzieci

Produkcję i dystrybucję nielegalnych treści przedstawiających wykorzystywanie seksualne dzieci ułatwia przede wszystkim Internet. Pozorna anonimowość oferowana przez ten kanał komunikacji sprawia, że udana identyfikacja i lokalizacja przestępców jest trudna. Odkrycie nielegalnego materiału stanowi zaledwie część, prawdopodobnie początek, dochodzenia w sprawie przestępstwa wobec dziecka. Śledzenie i identyfikacja dzieci, które padły ofiarą przestępstwa, są priorytetem i dodatkowym wyzwaniem w egzekwowaniu prawa.

Internet stanowi także platformę dla innych przestępstw przeciwko dzieciom, takich jak nagabywanie dzieci w celach seksualnych przez Internet ([6]). Gdy materiał ukazujący wykorzystywanie seksualne dziecka trafi do Internetu, powoduje stałą ponowną wiktymizację tego dziecka.

Aktualne tendencje

- Przestępcy seksualni wykorzystujący dzieci w coraz większym stopniu korzystają z wyrafinowanego oprogramowania do ochrony swojej anonimowości. Wykorzystują internetowe narzędzia do przechowywania danych i zaawansowane techniki szyfrowania w celu utrudniania badań z zakresu informatyki kryminalistycznej prowadzonych przez policję.
- Przestępcy wydają się skupiać na używaniu ukrytych kanałów, do których prywatny dostęp przyznawany jest tylko tym, którzy zostali „wybrani". „Wybór" uzyskuje się na podstawie ilości i rodzaju obrazów wykorzystywania seksualnego, które się udostępnia.
- W minionym roku zgłaszano spadek liczby światowych siatek przestępczych oferujących płatny dostęp do stron internetowych zawierających materiały związane z wykorzystywaniem seksualnym dzieci.
- Zaczęły pojawiać się inne zjawiska, takie jak internetowa seksturystyka, czyli wykorzystywanie seksualne dziecka przed kamerą internetową, na żądanie i za opłatą.

([6]) Nagabywanie dzieci w celach seksualnych przez Internet polega na składaniu przez dorosłego dziecku, które nie osiągnęło wieku przyzwolenia określonego w prawie krajowym, propozycji spotkania w celu uczestnictwa w czynnościach seksualnych z dzieckiem.

- Przestępcy seksualni wykorzystujący dzieci podróżują lub migrują do określonych krajów, w których dzieci są oferowane przez rodziny lub pośredników w celu ich wykorzystywania seksualnego lub produkcji materiałów związanych z wykorzystywaniem.
- Materiały związane z wykorzystywaniem seksualnym dzieci mogą być samodzielnie produkowane przez nastolatków lub dzieci, które bagatelizują zagrożenia związane z rozpowszechnianiem swoich plików graficznych lub wideo. W niektórych przypadkach dzieci i nastolatki są przekonywane lub zmuszane do produkcji materiałów przez przestępcę seksualnego wykorzystującego dzieci poprzez nagabywanie ich przez Internet.
- Do zauważanych tendencji należą również nagabywanie dzieci w celach seksualnych przez Internet i wysyłanie młodzieży wiadomości o charakterze seksualnym za pośrednictwem telefonów komórkowych i urządzeń multimedialnych („sexting").

W 2001 r. utworzono dedykowany plik roboczy do celów analizy, aby zapobiegać działalności siatek przestępczych zaangażowanych w produkcję, sprzedaż lub dystrybucję materiałów związanych z wykorzystywaniem seksualnym dzieci oraz powiązanym przestępstwom, a także zwalczać ten rodzaj przestępczości. Do chwili obecnej Europol rozpowszechnił wśród organów ścigania tysiące pakietów danych wywiadowczych i sprawozdań analitycznych, umożliwiając identyfikację ponad 2000 przestępców seksualnych wykorzystujących dzieci i identyfikację znaczącej liczby ofiar. Europol wsparł także państwa członkowskie w kryminalistycznym badaniu kopii materiałów cyfrowych skonfiskowanych przez organy policji.

Operacja „Comfort"

Na początku 2010 r. holenderska policja krajowa otrzymała informacje i dane od holenderskiego dostawcy usług hostingowych, który zgłosił, że włamano się na jeden z serwerów jego klienta. Hakerzy umieścili na przejętym serwerze tzw. imageboard (forum internetowe nastawione na wymianę obrazów) zawierający materiały związane z wykorzystywaniem seksualnym dzieci. Przedsiębiorstwo zapisało pliki z danymi o logowaniu na określony serwer, w tym do odkrytych materiałów związanych z wykorzystywaniem dzieci, i przesłało je holenderskiej policji krajowej.

Holandia przesłała dane kryminalne do baz danych Europolu. Europol przeanalizował te dane i przesłał sprawozdania analityczne wszystkim zainteresowanym krajom. W trakcie analizy zidentyfikowano 3931 celów wewnątrz UE i 6041 poza nią.

Operacja „Venice Carnival"

Operacja „Venice Carnival" trwała od 2009 do 2010 r. Włoskie oddziały policji ds. poczty i telekomunikacji oraz Europol wykryły grupę przestępczą, która instalowała szkodliwe oprogramowanie na firmowych niezabezpieczonych serwerach internetowych, aby rozpowszechniać w Internecie szokujące materiały związane z wykorzystywaniem seksualnym dzieci.

Włoska policja została po raz pierwszy powiadomiona o tej działalności przestępczej, gdy babcia, która korzystała z Internetu, aby kupić prezenty dla wnuków, kliknęła link do sklepu internetowego i odkryła, że została przekierowana na stronę internetową zawierającą materiały związane z wykorzystywaniem seksualnym dzieci. Natychmiast poinformowała policję, która na początku 2009 r. rozpoczęła rutynowe monitorowanie działania nielegalnych stron internetowych, które wydawały się znajdować na włoskich serwerach.

W wyniku dalszej analizy wykryto, że dany serwer internetowy, a także kilka innych na całym świecie, został celowo zainfekowany szkodliwym oprogramowaniem. To szkodliwe oprogramowanie było wykorzystywane przez grupę przestępczą do przejmowania serwerów internetowych i automatycznego kierowania niewinnych użytkowników Internetu na nielegalne strony, na których znajdowały się materiały związane z wykorzystywaniem seksualnym dzieci.

Włoska policja przekazała dane wywiadowcze dotyczące zidentyfikowanych stron internetowych, a te zostały rozpowszechnione przez Europol wśród wszystkich organów ścigania UE, jak również we wszystkich krajach i agencjach, z którymi Europol współpracuje. Dalsze dochodzenie wykazało, że legalni właściciele zaatakowanych serwerów internetowych nie byli świadomi problemu i nie byli czynnie zaangażowani w działalność przestępczą. Badania potwierdziły, że ich serwery zostały zainfekowane wskutek braku zabezpieczeń internetowych.

Grupa przestępcza odpowiedzialna za szkodliwe oprogramowanie pochodziła z Europy Wschodniej i posiadała wspólników na całym świecie. Wydaje się, że produkowali oni własne materiały związane z wykorzystywaniem seksualnym dzieci, a następnie rozpowszechniali je za opłatą przez zabezpieczone i anonimowe strony internetowe. Włoskie oddziały policji ds. poczty i telekomunikacji, we współpracy z Europolem, opracowały strategię mającą na celu monitorowanie śladu przepływu pieniędzy oraz wykrycie nabywców i końcowych użytkowników nielegalnych materiałów.

W wyniku tej operacji „wyczyszczono" ponad 1000 serwerów internetowych na całym świecie, we współpracy z właścicielami serwerów, tym samym znacznie ograniczając możliwość znalezienia przez obywateli UE takich nielegalnych zasobów w Internecie. Złożone dochodzenie mające na celu zidentyfikowanie producentów i związanych z nimi przestępców nadal trwa.

Projekt „HAVEN" – Zatrzymanie Europejczyków wykorzystujących seksualnie ofiary w każdym kraju

Projekt HAVEN dotyczy koordynowania wspólnych wysiłków UE skierowanych przeciwko przestępstwom wykorzystywania seksualnego dzieci, które są popełniane przez Europejczyków poza ich państwami pochodzenia lub stałego zamieszkania. Będzie to obejmowało koordynację międzynarodowych operacji prowadzonych przez europejskie organy ścigania. W perspektywie długoterminowej powinny zostać wdrożone środki zapobiegawcze, takie jak stałe powiadomienia lub system ostrzegania, mające na celu śledzenie przestępców seksualnych wykorzystujących dzieci, ograniczanie ich działań niezgodnych z prawem i chronienie dzieci.

Projekt dotyczący materiałów internetowych przedstawiających wykorzystywanie seksualne dzieci

Projekt COSPOL dotyczący materiałów internetowych przedstawiających wykorzystywanie seksualne dzieci (Circamp) promuje wykorzystywanie w państwach członkowskich UE technologii filtrowania, która blokuje dostęp do komercyjnych stron internetowych zawierających treści związane z wykorzystywaniem seksualnym dzieci. W ramach projektu z powodzeniem wdrożono filtr zapobiegający dystrybucji materiałów przedstawiających wykorzystywanie seksualne dzieci i rozpowszechniono go. Obecnie filtr ten stosowany jest w Danii, Finlandii, we Włoszech, na Malcie, w Norwegii, Szwecji i Wielkiej Brytanii. Dane pochodzące z filtrów blokujących aktywność w państwach członkowskich są przesyłane do Europolu w celu analizy.

Projekt „Funnel Web”

Projekt „Funnel Web” dotyczy wniosków zgłaszanych przez osoby rejestrujące strony internetowe, które zostały omyłkowo umieszczone na czarnej liście przez filtr Circamp w wyżej wymienionych państwach członkowskich. Europol utworzył – w ramach współpracy w projekcie „Circamp” – mechanizm zgłaszania przeznaczony dla właścicieli zablokowanych domen internetowych. Celem tego systemu jest centralizacja skarg i wniosków o zmianę statusów domeny w celu zagwarantowania, że wnioski mogą być przetwarzane we wszystkich krajach, w których dana domena znajduje się na czarnej liście.

Europol ułatwia kontakty między właścicielami domen i właściwymi organami ścigania. Do państwa członkowskiego należy jednak decyzja o możliwych konsekwencjach sądowych wynikających z wniosków o zmianę statusu.

Europejska Koalicja Finansowa

Celem Europejskiej koalicji Finansowej (European Financial Coalition) jest uniemożliwianie czerpania zysków finansowych ze sprzedaży treści przedstawiających wykorzystywanie seksualne dzieci. W ramach tej inicjatywy największe przedsiębiorstwa finansowe, internetowe i technologiczne połączyły siły z Europolem, europejskimi agencjami policyjnymi, Komisją Europejską i organizacjami pozarządowymi specjalizującymi się w ochronie dzieci, aby śledzić, zakłócać i konfiskować zyski tych, którzy zarabiają na dystrybucji nieprzyzwoitych treści. Od początku 2011 r. Europol będzie koordynował grupę sterującą koalicji i przewodniczył jej.

3.5. Ułatwianie nielegalnej imigracji

Na ogół zorganizowane grupy przestępcze ułatwiające nielegalną imigrację mają postać luźnych sieci mniejszych grup, a większość z nich ma powiązania etniczne lub inne kulturowe związki z nielegalnymi imigrantami, którym ułatwiają imigrację. Zaangażowane w te działania zorganizowane grupy przestępcze prezentują wysoki poziom elastyczności i zdolności do współpracy transgranicznej, niezależnie od różnic etnicznych – nawet w regionach, w których tradycyjnie występują konflikty etniczne. Osoby ułatwiające nielegalną imigrację szybko wykrywają i wykorzystują różne zmiany w społeczeństwie, takie jak taktyki organów ścigania i zmiany w prawodawstwie lub regulacjach prawnych, a także otwarcie nowych lub tańszych szlaków transportowych czy nowych przejść granicznych.

Europol zapewnia państwom członkowskim UE wsparcie analityczne w zwalczaniu ułatwiania nielegalnej imigracji. Siatki przestępcze zajmujące się ułatwianiem nielegalnej imigracji często są zaangażowane także w inne obszary przestępczości, takie jak: fałszowanie dokumentów podróży, handel narkotykami, pranie pieniędzy, handel ludźmi i tym podobne.

Europol podzielił ten projekt analityczny na podprojekty skupione na określonych zorganizowanych

© Claudia Conrad

grupach przestępczych, narodowościach, sposobach działania i obszarach geograficznych. W 2010 r. istniało siedem aktywnych podprojektów dotyczących ułatwiania nielegalnej imigracji z Wietnamu, Iraku, Afganistanu, Iranu, południowej Azji, północnej Afryki, a także wytwarzania i rozprowadzania sfałszowanych dokumentów. Od sierpnia 2010 r. Europol uczestniczył również we wspólnym zespole dochodzeniowo-śledczym dotyczącym małżeństw dla pozoru, utworzonym w ramach tego projektu analitycznego.

W ciągu ostatniego roku Europol wsparł sześć dużych europejskich operacji przeciwko siatkom przestępczym ułatwiającym nielegalną imigrację, skutkujących aresztowaniem ponad 80 osób zajmujących się tym procederem. Działania operacyjne były koordynowane w trakcie spotkań organizowanych i ułatwianych przez Europol. W trakcie operacji zespół ds. pliku roboczego do celów analizy był obecny w ośrodkach koordynacji operacyjnej i zapewniał wsparcie w postaci specjalistycznej wiedzy technicznej i biura mobilnego. Na etapach dochodzenia funkcjonariusze Europolu skupili się na analizach operacyjnych i – w wielu przypadkach – zidentyfikowano powiązania z innymi dochodzeniami prowadzonymi w UE. Wyniki analizy zostały przekazane w niemal 150 sprawozdaniach.

Termin „ułatwiana nielegalna imigracja" obejmuje pewną liczbę różnych poważnych przestępstw, których celem jest pomoc, w celu osiągnięcia korzyści finansowych, we wjeździe do kraju lub pobycie w nim z naruszeniem jego prawa. Ułatwiana nielegalna imigracja obejmuje zatem wytwarzanie i zdobywanie fałszywych dokumentów podróży lub zezwoleń uzyskanych przez oszustwo, a także zapewnienie potajemnego transportu lub innej pomocy, w celu nielegalnego wjazdu lub pobytu – często w połączeniu z inną działalnością przestępczą.

Operacja „Ile Fantastique"

To obejmujące całą Europę dochodzenie trwało 14 miesięcy. Dochodzenia skupiono na podejrzanych, którzy przemycali nielegalnych imigrantów, głównie z Wietnamu, do UE. Imigrantom udzielano pełnej „gwarancji" przyjazdu.

Cena całej gwarantowanej podróży wynosiła do 40 000 euro, zaś podróż trwała od kilku dni do wielu tygodni. Rodziny imigrantów często sprzedawały swoje domy i mienie, aby sfinansować podróż, co powodowało powstanie znacznego zadłużenia.

Jednym ze sposobów działania stosowanych przez tę sieć było zapewnienie imigrantom dokumentów podróży i ważnych wiz, które wydawano na fałszywych podstawach dzięki pomocy skorumpowanych urzędników konsularnych. Po przybyciu imigrantów do Europy dokumenty podróży były przekazywane z powrotem siatce przestępczej.

Dzięki połączonemu wsparciu Europolu, Eurojust, funkcjonariuszy policji angielskiej, francuskiej, niemieckiej i węgierskiej w czerwcu 2010 r. aresztowano 31 osób podejrzanych o ułatwianie nielegalnej imigracji. Podczas operacji przeszukano czterdzieści dwie lokalizacje. W trakcie rewizji domów znaleziono w sumie 66 imigrantów z Wietnamu.

Eksperci Europolu byli obecni w centrum koordynacji, aby zapewnić specjalistyczną wiedzę techniczną oraz wsparcie w zakresie analizy operacyjnej. Na etapie dochodzenia Europol przygotował sprawozdania z działań wywiadowczych i ułatwił wymianę informacji. Nowe powiązania przestępcze Europol wykrył w ścisłej współpracy z ekspertami krajowymi.

Operacja „Alcazar”

W czerwcu 2010 r. Europol pomógł funkcjonariuszom policji z Francji, Niemiec i Hiszpanii w aresztowaniu 18 osób podejrzewanych o ułatwianie nielegalnej imigracji do UE. Śledczy przeszukali 15 lokali i aresztowali osoby pochodzące głównie z subkontynentu indyjskiego oraz jednego obywatela Maroka. W trakcie rewizji znaleziono i skonfiskowano kopie paszportów, a także siedem sztuk broni.

Nielegalni imigranci przybyli do UE na podstawie prawdziwych dokumentów podróży wydanych na inne tożsamości specjalnie w tym celu, w tym na podstawie 90-dniowej wizy dla celów pracy zarobkowej. Po przybyciu imigrantów do Europy dokumenty podróży były zwracane osobom ułatwiającym ten proceder w celu ponownego wykorzystania.

© Europol

Kwoty pieniężne (koszty i zyski finansowe) we francuskiej części dochodzenia przekraczały 1 mln euro. Za całą podróż migranci płacili od 13 000 do 15 000 euro za osobę dorosłą i od 8000 do 10 500 euro za dziecko.

W trakcie całego dochodzenia eksperci Europolu zapewniali specjalistyczną wiedzę techniczną i wsparcie w zakresie analizy operacyjnej, a także przygotowywali sprawozdania z działań wywiadowczych i ułatwiali wymianę informacji z wywiadu kryminalnego.

3.6. Fałszowanie euro

Europol posiada mandat do zapobiegania fałszowaniu pieniędzy, w szczególności euro, i do zwalczania tego procederu. Został wyznaczony na biuro centralne Unii Europejskiej do spraw zwalczania fałszowania euro. Taki status prawny określa pozycję Europolu jako światowego punktu kontaktowego w sprawach dotyczących fałszowania euro.

© Europol

Operacja „Seaweed”

W czerwcu 2010 r. na peryferiach miasta Borris-in-Ossory, 125 km od Dublina, biuro Garda Siochana (irlandzkiej policji) ds. nadużyć finansowych znalazło dawną fabrykę betonu w pobliżu wiejskiej drogi, na którą składały się duży magazyn, silos i pewna liczba przyczep o długości 12 metrów. Jeden odkryty skład wynajął podejrzany, który wykorzystywał kontener w charakterze biura. Poniżej znajdował się wybudowany w tym celu bunkier złożony z dwóch połączonych ze sobą kontenerów zawierających pełne wyposażenie drukarni fałszywych pieniędzy. Dostęp do tego bunkra biegł przez ukryte przejście znajdujące się pod dywanem w biurze. W bunkrze znajdował się bardzo specjalistyczny sprzęt drukarski.

Funkcjonariusze Europolu dołączyli do zespołu kryminalistycznego policji irlandzkiej i zapewnili wsparcie techniczne. Naloty wymierzone były przeciwko pierwszemu tego rodzaju i największemu jak dotąd wyrafinowanemu projektowi fałszowania pieniędzy wykrytemu w Irlandii. Europol uczestniczył w tej operacji wraz z mobilnym biurem na miejscu, przy użyciu wyposażenia kryminalistycznego (sprzęt UV, skanery telefonów komórkowych i inne), a także stanowił platformę wymiany informacji pomiędzy organami irlandzkimi i organami ścigania z innych państw członkowskich. Podczas tej operacji aresztowano czterech mężczyzn. W przypadku niewykrycia przez policję ta grupa przestępcza mogłaby zalać rynek milionami fałszywych banknotów (euro, funtów szterlingów, dolarów amerykańskich i innych walut). Europol uczestniczył w dwóch spotkaniach operacyjnych i zapewnił wsparcie na miejscu przy pomocy biura mobilnego i zestawu narzędzi kryminalistycznych (UFED).

Operacja „Thessaloniki”

W lutym 2010 r. wydział bezpieczeństwa policji w Salonikach aresztował czterech przywódców zorganizowanej grupy przestępczej odpowiedzialnej na dystrybucję i przemyt na dużą skalę fałszowanych banknotów euro w Grecji.

Grupa złożona była z obywateli Grecji, którzy utrzymywali kontakty ze zorganizowanymi grupami przestępczymi w Federacji Rosyjskiej, Bułgarii i innych krajach. Podejrzani zajmowali się także ułatwianiem nielegalnej imigracji do Unii Europejskiej. Międzynarodowa współpraca policji, koordynowana przez Europol, rozpoczęła się w połowie 2007 r., gdy w małym mieście Szachty w południowej Rosji skonfiskowano około 70 000 euro w fałszywych banknotach o nominałach 100 i 200 euro. Organy rosyjskie poinformowały organy ścigania UE o tym kanale dystrybucji fałszywych banknotów euro i wsparły śledztwo prowadzone w Grecji.

Dochodzenie doprowadziło funkcjonariuszy policji od bułgarskiego miasta Płowdiw do greckiego miasta Saloniki, gdzie przestępcy działali jako pośrednicy w dystrybucji fałszywych banknotów. Drukarnię – główne źródło sfałszowanych banknotów – zlikwidował wspólny zespół dochodzeniowo-śledczy złożony z funkcjonariuszy bułgarskich i hiszpańskich organów ścigania, wspierany przez Eurojust i koordynowany przez Europol.

Europol ściśle współpracuje z państwami członkowskimi UE, Europejskim Bankiem Centralnym, Komisją Europejską, Europejskim Urzędem ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF), Interpolem i innymi partnerami.

Pełniący funkcję biura centralnego Europol zapewnia państwom członkowskim UE i innym partnerom szeroki wybór produktów i usług. Europol czynnie wspomaga organy ścigania przez gromadzenie, analizowanie i rozpowszechnianie informacji wywiadu kryminalnego oraz ułatwianie ich wymiany, a także zapewnianie innej wiedzy specjalistycznej pomocnej w dochodzeniach.

Operacja „Most”

W kwietniu 2010 r. w Lublinie aresztowano 14 osób. Podejrzani należeli do dużej polskiej siatki rozprowadzającej w UE fałszywe banknoty o nominałach 50 i 100 euro. Nalot, w którym udział wzięło ponad 120 funkcjonariuszy policji, był wynikiem trwającego trzy lata dochodzenia prowadzonego we Włoszech, w Polsce i Hiszpanii, wspieranego i koordynowanego przez Europol. Dwaj funkcjonariusze Europolu zapewnili wsparcie na miejscu przez wykorzystanie mobilnego biura Europolu. Europol przekazał Polsce kilka sprawozdań z analizy operacyjnej, w tym ważne i wyczerpujące sprawozdanie z analizy sieci społecznej.

Całe dochodzenie w ramach operacji „Most” dotyczyło kilku gałęzi polskiej zorganizowanej grupy przestępczej działającej w różnych krajach UE. Ogółem w ramach operacji „Most” aresztowano ponad 80 przestępców.

Europol był zaangażowany w dochodzenie od czerwca 2008 r. i wspomagał je analityczne, logistycznie i finansowo. Europol koordynował też międzynarodową współpracę pomiędzy Niemcami, Włochami, Polską i Hiszpanią oraz zapewnił doradztwo i szkolenie. W ramach tego dochodzenia odbyło się kilka spotkań operacyjnych zorganizowanych w Europolu i w państwach członkowskich UE. W dochodzeniu dwukrotnie udzielono wsparcia operacyjnego, w tym przez uruchomienie biura mobilnego. Operację uznano za wielki sukces, ponieważ doprowadziła do zlikwidowania dużej, niebezpiecznej grupy przestępczej zaangażowanej w masową dystrybucję sfałszowanych banknotów euro.

© Europol

Obejmuje to również uczestnictwo we wspólnych zespołach dochodzeniowo-śledczych oraz udzielanie wsparcia finansowego i pomocy, gdy przedstawiony zostanie taki wniosek. Ponadto Europol zapewnia organom ścigania wsparcie kryminalistyczne. Polega ono na ustaleniu pochodzenia materiałów i urządzeń użytych do produkcji fałszywych banknotów. Dodatkowo Europol zapewnia wsparcie technicznie i szkolenie w zakresie zagadnień taktycznych i technicznych związanych z ochroną euro przed fałszowaniem.

Europol zaangażowany jest we wszystkie poważne dochodzenia w sprawie fałszowania euro na terenie UE. W 2010 r. Europol udzielił wsparcia w 838 sprawach związanych z fałszowaniem euro i oszustwami z wykorzystaniem kart płatniczych, które zakończyły się zlikwidowaniem pięciu dużych drukarni. Do wyników dochodzeń związanych z fałszowaniem euro, które Europol wsparł finansowo, należy skonfiskowanie sfałszowanych banknotów na kwotę ponad 6 mln euro i dokonanie 70 aresztowań.

Likwidacja drukarni fałszywych banknotów w Bułgarii

W październiku 2010 r. w trakcie specjalnej operacji policyjnej przeprowadzonej przez organy Bułgarii aresztowano trzech podejrzanych i zlikwidowano nielegalną drukarnię. Nielegalna drukarnia była wyposażona w następujące narzędzia służące do produkcji fałszywych pieniędzy:

- drukarkę offsetową Heidelberg i maszynę do nakładania druku na gorąco (do produkcji holograficznych naklejek),
- gilotynę przemysłową do cięcia papieru,
- maszyny do liczenia banknotów,
- lampy UV, inne ważne wyposażenie i surowce.

W ramach tej operacji Europol zapewniał wsparcie techniczne i analizę operacyjną na miejscu za pośrednictwem swojego mobilnego biura. Eksperci Europolu przeprowadzili analizę techniczną skonfiskowanych maszyn, znajdując zarówno widoczne, jak i fluorescencyjne obrazy banknotów o nominale 100 euro na gumowej powłoce cylindra drukarki offsetowej. Ustalenia te bardzo wyraźnie wskazywały na to, że maszyna była wykorzystywana do produkcji sfałszowanych banknotów euro.

3.7. Oszustwa z wykorzystaniem kart płatniczych

Oszustwa z wykorzystaniem kart płatniczych stanowią narastający globalny problem i powodują ogromne straty finansowe w Unii Europejskiej. Jednocześnie straty te stanowią majątek zorganizowanych grup przestępczych, a ich nielegalne dochody inwestowane są w rozwój innych form działalności przestępczej.

Jako centralny punkt wymiany danych wywiadowczych na temat tego rodzaju oszustw Europol wspiera działania dochodzeniowe mające na celu ochronę rynku UE i klientów nie tylko w UE, ale i na całym świecie.

Europol przygotowuje sprawozdania analityczne i oceny zagrożeń tego rodzaju oszustwami i działaniami zorganizowanych grup przestępczych w tej dziedzinie. Ponieważ oszustwa takie są zjawiskiem transgranicznym, wykorzystuje się również wspólne zespoły dochodzeniowo-śledcze, aby ułatwić współpracę na poziomie UE.

Najpopularniejsze produkty Europolu

Strona internetowa Centrum Informacyjnego o Przestępstwach Finansowych
Informacje o fałszowaniu pieniędzy
Katalog Europolu dotyczący logo ecstasy
Sprawozdanie sytuacyjne na temat fałszowania pieniędzy
Informacje wywiadowcze na temat oszustw z wykorzystaniem kart płatniczych
Wspólne sprawozdanie EMCDDA i Europolu na temat nowych substancji psychoaktywnych

Źródło: Ankieta dla użytkowników Europolu

Poprzez swoje wiadomości o oszustwach z wykorzystaniem kart płatniczych Europol przekazuje informacje o nowych tendencjach, technikach przestępczych i sposobach działania śledczym w państwach członkowskich i krajach współpracujących.

Ocena zagrożenia oszustwami z wykorzystaniem kart płatniczych w Unii Europejskiej

W 2010 r. Europol opracował ocenę zagrożenia oszustwami z wykorzystaniem kart płatniczych w Unii Europejskiej, która zostanie opublikowana w 2011 r. W sprawozdaniu tym przedstawiono aktualną sytuację i przyszłe tendencje w przestępczości w odniesieniu do kart płatniczych i transakcji z użyciem kart.

Taką ocenę sporządzono po raz pierwszy. Do chwili obecnej dane liczbowe i określone sposoby działania nie zostały opublikowane, dlatego organy ścigania i decydenci nie posiadają pełnego obrazu sytuacji. Zauważając narastający problem związany z kartami, sektor kart płatniczych postanowił połączyć wysiłki i przekazał Europolowi do analizy dane szczególnie chronione, co doprowadziło do powstania oceny zagrożenia.

Celem oceny zagrożenia jest określenie zaleceń dotyczących środków zaradczych i konkretnych działań, które można podjąć na poziomie krajowym i UE, aby zmniejszyć poziom oszustw. Obecna sytuacja i nielegalny dochód uzyskiwany przez przestępców, przekraczający 1 500 000 000 euro, wymagają pilnego i wspólnego działania.

W 2010 r. Europol utworzył **sieć ekspertów w dziedzinie kryminalistyki**, która odpowiada za badanie urządzeń do pozyskiwania danych z kart płatniczych (skimmingu). Sieć ta ułatwia międzynarodową współpracę w zwalczaniu oszustw z wykorzystaniem kart płatniczych z perspektywy technicznej.

Mobilne biuro i mobilny zestaw narzędzi kryminalistycznych (w tym czytnik kart, uniwersalne urządzenie do pozyskiwania danych – Universal Forensic Extraction Device, UFED – i baza danych do weryfikacji kart) zwiększają wartość działań śledczych prowadzonych na miejscu. Przy pomocy czytnika kart można uzyskać dane z paska magnetycznego lub chipu prawdziwej lub sfałszowanej karty płatniczej. W 2010 r. państwa członkowskie przesłały skonfiskowane karty Europolowi, aby pozyskał z nich dane. Czytnika kart można także używać w tym samym celu bezpośrednio w miejscu nalotu policji. Przy pomocy UFED można uzyskać dane z telefonu komórkowego – od chwili wprowadzenia tego urządzenia do użytku we wrześniu 2010 r. wsparto w ten sposób dwie udane operacje. Baza danych do weryfikacji kart służy do generowania szczegółowych danych dotyczących wystawcy danej karty i jest codziennie stosowana w Europolu.

Współpraca pomiędzy Europolem i prywatnymi przedsiębiorstwami doprowadziła do utworzenia w Europolu **bazy danych do weryfikacji kart**, która zawiera pochodzące z całego świata informacje o wystawcach kart płatniczych (AMEX, VISA, MasterCard i wystawcach kart płatniczych sieci paliwowych).

W 2010 r. Europol udzielił wsparcia w wielu dochodzeniach prowadzonych przez organy ścigania UE w odniesieniu do działań międzynarodowych oszustów wykorzystujących karty płatnicze. Europol skupił się na najbardziej niebezpiecznych zorganizowanych grupach przestępczych produkujących i rozprowadzających nielegalne wyposażenie do kopiowania, podrabiania i niewłaściwego stosowania kart płatniczych. W wyniku skutecznej współpracy transgranicznej zlikwidowano kilka wytwórni urządzeń do pozyskiwania danych z kart i światowych siatek przemytu wyposażenia, danych z kart i pieniędzy.

© Fotolia

Skimming: kopiowanie paska magnetycznego karty płatniczej – bez wiedzy lub zgody posiadacza karty – zazwyczaj odbywa się, gdy posiadacz karty używa karty płatniczej w prawdziwym bankomacie lub w terminalu w punkcie sprzedaży. Dane te są następnie zapisywane (klonowane) na nowych kartach, które są wykorzystywane do nielegalnego wypłacania gotówki, zazwyczaj poza krajem pobytu posiadacza karty.

Operacja „The Godfather"

W tej operacji Europol wsparł współpracę organów ścigania z Belgii, Niemiec, Włoch, Holandii, Rumunii i ze Szwecji, w wyniku której zlikwidowano w Rumunii nielegalne wytwórnie urządzeń do pozyskiwania danych z kart płatniczych, a także aresztowano członków przestępczego gangu. Siatka przestępcza kopiowała dane z kart płatniczych i dokonywała nielegalnych wypłat gotówki. Skonfiskowane urządzenia do pozyskiwania danych z kart płatniczych były gotowe do podłączenia do wielu rodzajów bankomatów stosowanych na całym świecie. Ostateczny nalot, z przeszukaniem 31 domów, miał miejsce w Bukareszcie w styczniu 2010 r. Skonfiskowano również setki sfałszowanych kart płatniczych, nieprzetworzone dane z kart płatniczych, urządzenia do pozyskiwania danych z kart, wyposażenie elektroniczne (mikrokamery, PIN pady) i narzędzia wykorzystywane do produkcji sfałszowanych kart płatniczych. Europol dostarczył Rumunii kilka sprawozdań analitycznych i analizę oprogramowania do pozyskiwania danych z kart. W ciągu miesięcy po nalocie w Bukareszcie tego typu przestępstwa ustały.

Operacja „Lottery"

Zorganizowana grupa przestępcza działała we Francji, Włoszech, w Rumunii i Hiszpanii. Wykorzystywała dane z kart płatniczych, które zostały skradzione za pośrednictwem Internetu. W krótkim czasie przestępcy spowodowali straty w wysokości 400 000 euro. Europol wspierał międzynarodową operację przez ponad rok, najpierw przez przygotowanie kilku sprawozdań analitycznych, które wskazywały na międzynarodowy wymiar sprawy.

Następnie w październiku 2010 r. w centrum operacyjnym w Rumunii, które utworzono dla ułatwienia ostatecznego nalotu, zainstalowano biuro mobilne, bazy danych i wyposażenie techniczne. Ponadto wykorzystano mobilny zestaw narzędzi kryminalistycznych w celu pozyskania danych i natychmiastowego porównania ich z bazami danych Europolu. Funkcjonariusze organów ścigania dokonali 17 rewizji pomieszczeń i przesłuchali 22 podejrzanych, a we Francji i w Rumunii wykonano 16 nakazów aresztowania. Operacja ochroniła rynki UE przed dalszymi atakami tej grupy.

Europol zaleca proste kroki w celu uniknięcia stania się ofiarą skimmingu

Chroń swój kod PIN. Zawsze **osłaniaj klawiaturę** dłonią i ciałem, aby nikt nie mógł zobaczyć, jak wprowadzasz kod PIN. Nikomu nie podawaj swojego kodu PIN (nawet jeżeli przedstawia się jako funkcjonariusz policji lub przedstawiciel banku).

Uważaj na inne osoby znajdujące się wokół ciebie. Jeżeli ktoś zachowuje się podejrzanie lub sprawia, że czujesz się nieswojo, wybierz inny automat.

Stój blisko bankomatu.

Jeżeli zauważysz **coś niezwykłego** w bankomacie, nie używaj go i natychmiast zgłoś to bankowi lub policji.

Bądź czujny. Jeżeli ktoś powoduje tłok lub cię obserwuje, anuluj transakcję i idź do innego automatu.

3.8. Zaawansowana technologicznie przestępczość

Centrum ds. Przestępczości Zaawansowanej Technologicznie w Europolu zapewnia państwom członkowskim wsparcie w ogólnym zwalczaniu cyberprzestępczości. W centrum tym powstaje europejska platforma służąca zaspokajaniu potrzeb państw członkowskich w tym ważnym i rozwijającym się obszarze działalności przestępczej.

© Fotolia

3.8.1. Cyberprzestępczość

W 2010 r. szkodliwa działalność w Internecie nadal się rozwijała. Z powodu atakowania usług w sieci, na przykład przez wykorzystywanie malware (złośliwego oprogramowania), użytkownik ostateczny jest coraz bardziej podatny na działania hakerów. Jednocześnie szara strefa, w której cyberprzestępcy sprzedają swoje nielegalnie uzyskane informacje, umiejętności i narzędzia, nadal rozkwita.

Obecnie istnieje zaawansowana i samowystarczalna cyfrowa szara strefa, w której dane są nielegalnym towarem. Skradzione dane osobowe i finansowe mają konkretną wartość pieniężną. Wiąże się z tym szereg nowych rodzajów działalności przestępczej, takich jak: phishing (wyłudzanie haseł i poufnych danych), pharming (kierowanie na fałszywe strony internetowe), rozprowadzanie szkodliwego oprogramowania i włamania do korporacyjnych baz danych. Działalność tę wspiera w pełni rozwinięta infrastruktura autorów szkodliwych kodów, specjalistów ds. hostów internetowych i osób mogących wynająć sieci wielu tysięcy zainfekowanych komputerów do przeprowadzenia automatycznych ataków.

Stosując dedykowany plik roboczy do celów analizy, Europol uczestniczył w operacjach transgranicznych dotyczących szkodliwego oprogramowania atakującego instytucje finansowe. W tej chwili toczy się kilka spraw wspieranych przez Europol. Oczekuje się, że w przyszłym roku doprowadzi to do podjęcia wspólnych działań.

Rosnące zagrożenie cyberprzestępczością w UE doprowadziło do sytuacji, w której cyberprzestępczość stała się priorytetem w strategii bezpieczeństwa wewnętrznego UE i w konsekwencji także priorytetem Europolu.

W 2010 r. w Europolu utworzono infrastrukturę do celów badań i rozwoju w zakresie informatyki kryminalistycznej. Oczekuje się, że zostanie ona rozwinięta w przyszłym roku, wraz z nowymi zasobami technicznymi.

Ostatnio Europol opracował i zrealizował trzy nowe kursy szkoleniowe w zakresie dochodzeń dotyczących cyberprzestępczości przeznaczone dla wyspecjalizowanych funkcjonariuszy policji z państw należących i przystępujących do UE.

Europejska grupa zadaniowa ds. cyberprzestępczości (European Cybercrime Task Force, EUCTF), utworzona przez szefów jednostek ds. cyberprzestępczości w UE, Komisję Europejską i Eurojust, powstała w Europolu w 2010 r. w celu stworzenia platformy dla osób zarządzających dochodzeniami i sprawami dotyczącymi cyberprzestępczości. EUCTF pomoże w opracowaniu i promowaniu zharmonizowanego podejścia UE do zwalczania cyberprzestępczości i do rozwiązywania problemów powodowanych wykorzystywaniem technologii cyfrowej do popełnienia przestępstwa. Europol nadal rozwija relacje i współpracę z prywatnymi przedsiębiorcami i środowiskiem akademickim, gdyż odgrywają one ważną rolę w cyberprzestępczości i badaniach. W celu ułatwienia tej współpracy wprowadzone zostaną nowe strategie.

W ramach programu sztokholmskiego, którego celem jest utworzenie jednolitej przestrzeni sprawiedliwości i bezpieczeństwa dla 500 mln obywateli Unii Europejskiej, poproszono Europol o nasilenie strategicznej analizy cyberprzestępczości. Przyjęto kilka wniosków i inicjatyw w odniesieniu do określenia wspólnej strategii efektywnego zwalczania cyberprzestępczości. Zostaną one zrealizowane w sposób odpowiedni do zwalczania wielu przestępstw popełnianych przy pomocy: obrazów przedstawiających przemoc seksualną i wykorzystywanie seksualne dzieci, działalności terrorystycznej, ataków na sieci elektroniczne, nadużyć finansowych, kradzieży tożsamości itd.

Aby wnieść wkład w strategiczne planowanie na potrzeby europejskiego centrum ds. walki z cyberprzestępczością, Europol opracował iOCTA – ocenę zagrożenia wykorzystywaniem Internetu przez zorganizowane grupy przestępcze, która zostanie wydana w 2011 r.

3.8.2. Platforma walki z cyberprzestępczością prowadzona przez Europol

Platforma walki z cyberprzestępczością, wprowadzana obecnie przez Europol, opiera się na trzech filarach, które stanowią:

- Internetowy system sprawozdawczości o cyberprzestępstwach (I-CROS) – europejski ośrodek w sieci krajowych internetowych punktów sprawozdawczości w państwach członkowskich i osób trzecich współpracujących z Europolem. Można do niego zgłaszać wszystkie przestępstwa odnotowane w Internecie i w razie konieczności rozpatrywać je na poziomie europejskim.
- Dedykowany plik roboczy Europolu do celów analizy dotyczący zorganizowanej przestępczości związanej z Internetem i TIK w celu uzyskania korzyści finansowej. Skupia się on na zidentyfikowaniu i ostatecznie na zlikwidowaniu grup popełniających cyberprzestępstwa. Zasadniczo cyberprzestępczość ukierunkowana jest na atakowanie systemów lub sieci komputerowych, a dokładniej – popeł-

niane przestępstwa obejmują opracowywanie szkodliwego oprogramowania, hakerstwo, kradzież tożsamości i skomplikowany phishing oraz ataki w handlu elektronicznym. Plik roboczy do celów analizy jest odpowiedzią na wniosek państw członkowskich UE o pomoc w zwalczaniu cyberprzestępczości na poziomie międzynarodowym.

- System gromadzenia specjalistycznej wiedzy kryminalistycznej z zakresu cyberprzestępczości (I-FOREX) – portal zawierający wszystkie informacje niezwiązane z danymi osobowymi/operacyjnymi, które faktycznie są uwzględnione w dwóch wyżej wymienionych filarach. Informacje zawarte w I-FOREX będą odnosić sie głównie do najlepszych praktyk i szkolenia policji oraz pomogą śledczym w uaktualnianiu ich odpowiednich umiejętności technicznych.

3.9. Przestępstwa przeciwko własności intelektualnej

Naruszenie praw własności intelektualnej odnosi się do naruszenia dwóch podstawowych kategorii uznanych i chronionych praw. Pierwsza związana jest własnością przemysłową, która obejmuje różne obszary, takie jak oznaczenia odróżniające (znaki towarowe), patenty, projekty i modele (podrabianie). Druga odnosi się do praw autorskich dotyczących dzieł literackich i artystycznych, takich jak: filmy, utwory muzyczne i oprogramowanie (piractwo). Podrabianie jest przestępstwem związanym z naruszeniem własności przemysłowej, podczas gdy piractwo jest przestępstwem łączącym się z naruszeniem praw autorskich.

Krąg piractwa

Belgijska federalna policja ds. sądowych – brukselska jednostka ds. przestępstw komputerowych – prowadziła międzynarodowe dochodzenie w sprawie sieci piractwa filmowego. We wrześniu 2010 r. Europol i Eurojust współpracowały w ramach skoordynowanych wysiłków, które doprowadziły do aresztowania 15 osób i skonfiskowania 49 serwerów komputerowych w 12 państwach UE i jednym nienależącym do UE. Straty dla przemysłu w wyniku piractwa popełnionego przez tę grupę przestępczą oszacowano na około 30 mln euro rocznie.

Centrum ds. Przestępczości Zaawansowanej Technologicznie w Europolu i zespół analityczny zorganizowały spotkania operacyjne w Europolu, aby ustalić najlepszą strategię. W tym bardzo technicznym obszarze kluczowa była ochrona cyfrowego materiału dowodowego przechowywanego na serwerach i dyskach twardych, dlatego jednoczesne działanie było najważniejszym czynnikiem w powodzeniu tej operacji. W dniu akcji oficerowie łącznikowi z 13 zaangażowanych krajów wykorzystali salę operacyjną Europolu do wymiany informacji w czasie rzeczywistym podczas nalotu.

Według najnowszych danych w 2009 r. służby celne na granicach UE zatrzymały – w 43 500 przypadkach – 118 mln artykułów podrabianych i pirackich ([7]). Dane te nie uwzględniają „konfiskat wewnątrzunijnych" ani dochodzeń prowadzonych przez inne organy ścigania, takie jak służby policyjne i celne. Ponadto nie uwzględniają wykrycia podrabianych produktów wytworzonych w granicach UE. W celu poprawienia jakości informacji i danych statystycznych dotyczących podrabiania i piractwa na rynku wewnętrznym UE utworzono europejskie obserwatorium zajmujące się zjawiskiem podrabiania i piractwa ([8]).

([7]) Dane liczbowe opublikowane przez DG ds. Podatków i Unii Celnej Komisji Europejskiej , 7 lipca 2009 r.

([8]) http://ec.europa.eu/internal_market/iprenforcement/observatory/index_en.htm

Podrabianie nie ogranicza się już do produktów luksusowych. Obecnie jest to problem globalny, dotyczący wszystkich rodzajów towarów – od papierosów po ubrania i akcesoria, ale też produkty, które mogą mieć wpływ na zdrowie i bezpieczeństwo, takie jak: urządzenia elektroniczne, napoje, środki spożywcze i leki.

Podrabianie i piractwo mogą poważnie szkodzić społeczeństwu, gospodarce i konsumentom. Wpływają na uczciwą działalność gospodarczą przez zmniejszenie sprzedaży i dochodu, a w konsekwencji mają wpływ na innowacyjność, inwestycje i zasoby przeznaczane na badania i rozwój. Sprzyjają nieuczciwej konkurencji, ponieważ podrabianych towarów nie dotyczą przepisy, regulacje, zasady, podatki i cła, które obwiązują przedsiębiorstwa prowadzące działalność zgodnie z prawem. W rezultacie wpływają na zatrudnienie i pozbawiają budżety krajowe dochodów z podatków i akcyz. Być może jeszcze poważniejszym skutkiem jest to, że podrabianie może stwarzać znaczące zagrożenie dla zdrowia i bezpieczeństwa konsumentów, szczególnie gdy weźmiemy pod uwagę takie produkty, jak podrabiane urządzenia elektroniczne, napoje, środki spożywcze, leki i zabawki.

Podrabiane pestycydy

Sprawa z 2010 r. dotyczyła nielegalnego wytwarzania, dystrybucji i dostarczania podrabianych – i potencjalnie niebezpiecznych – chemikaliów przeznaczonych do stosowania w środkach spożywczych i glebach oraz do innych celów rolniczych. W wyniku tego dochodzenia organy niemieckie skonfiskowały 28 ton podrabianych pestycydów, które mogły mieć szkodliwy wpływ na zdrowie publiczne. Konfiskata nastąpiła po komunikacie ostrzegawczym Europolu opartym na danych wywiadowczych zebranych we wcześniejszych sprawach w innych państwach członkowskich i dotyczących zainteresowanych posiadaczy licencji na chemikalia. Europol opracował sprawozdania analityczne i przeprowadził spotkanie operacyjne z zainteresowanymi krajami.

Komunikat ostrzegawczy wydany przez Europol zawierał także informacje dla organów ścigania o zagrożeniach związanych z posługiwaniem się tego rodzaju produktem, ponieważ „temperatura zapłonu" podrabianych chemikaliów wynosiła zaledwie 24˚C.

Dane wywiadowcze i dowody zgromadzone przez Europol wskazują na to, że zorganizowane grupy przestępcze są z powodzeniem zaangażowane w nielegalny handel podrabianymi towarami i – w mniejszym zakresie – w piractwo. Ogromne ilości pieniędzy wygenerowane przez ich nielegalną działalność oraz niskie kary lub mało skuteczne postępowania sądowe w tej dziedzinie dają organizacjom przestępczym możliwość uzyskania znaczących zysków, które z kolei wspomagają inną działalność przestępczą. Obejmuje to powiązania z nielegalną imigracją, praniem pieniędzy, przemytem, handlem narkotykami i korupcją.

Podrabiane narzędzi elektrycznych

Omawiana operacja wymierzona była we włoskie siatki zorganizowanych grup przestępczych, które handlowały niebezpiecznymi podrabianymi towarami, takimi jak narzędzia elektryczne i generatory.

W maju 2010 r. organy ścigania z siedmiu państw członkowskich UE, wraz z Europolem i Eurojust, przeprowadziły dużą akcję przeciwko siatce przestępczej.

Neapolitańska prokuratura ds. zwalczania mafii koordynowała operację, która doprowadziła do aresztowania przez Guardia di Finanza dziewięciu osób i skonfiskowania materiałów i aktywów o wartości

przekraczającej 16 mln euro. Operacja ta była ostatnią z serii działań w ramach ogromnego dochodzenia trwającego dwa lata. Podczas wcześniejszych akcji w trakcie rewizji 143 magazynów w Belgii, we Francji i w Niemczech dokonano 60 aresztowań i skonfiskowano 800 ton podrabianych produktów o wartości 12 mln euro. Ogółem w tym wieloagencyjnym dochodzeniu uczestniczyło 20 państw członkowskich UE i 3 państwa spoza UE.

3.10. Nadużycia finansowe związane z podatkiem VAT w UE

Wewnątrzwspólnotowe oszustwo podatkowe polegające na bezpodstawnym zwrocie naliczonego VAT jest zorganizowanym, wyrafinowanym oszustwem podatkowym przeprowadzanym przez przestępców atakujących systemy podatku od wartości dodanej (VAT) państw członkowskich UE. Podstawowy model transnarodowego wewnątrzwspólnotowego oszustwa związanego z podatkiem VAT obejmuje przynajmniej dwa państwa członkowskie.

Oszustwo takie przeprowadzane jest przez zorganizowane grupy przestępcze, które tworzą strukturę powiązanych przedsiębiorstw i osób fizycznych, jednocześnie wykorzystując różne szczegóły krajowych systemów podatkowych w celu zamaskowania rzeczywistych powiązań między uczestnikami. Podmioty uczestniczące w nadużyciach finansowych związanych z podatkiem VAT, które są pierwotnie odpowiedzialne za szkody podatkowe – tzw. znikające podmioty gospodarcze – prowadzą działalność jedynie przez krótki czas, czasami tylko tygodnie, zanim znikną.

Komisja Europejska szacuje, że nadużycia takie kosztują państwa członkowskie około 60 mld euro rocznie. Transgraniczne lub transnarodowe nadużycia finansowe związane z podatkiem VAT wpływają jednak nie tylko na gospodarcze i finansowe interesy Unii Europejskiej, ale też na uczciwe przedsiębiorstwa, co z kolei może mieć negatywny wpływ na poziom zatrudnienia. Ponadto zyski z nadużyć finansowych związanych z podatkiem VAT mogą finansować inne rodzaje działalności przestępczej, np. przemyt papierosów lub handel narkotykami. Systemy nadużyć oparte są na wirtualnych lub rzeczywistych transakcjach „karuzelowych", w których ten sam „towar" jest sprzedawany i odsprzedawany kilka razy. Zazwyczaj nazywa się to oszustwem karuzelowym związanym z podatkiem VAT.

Tradycyjne wewnątrzwspólnotowe oszustwa podatkowe polegające na bezpodstawnym zwrocie naliczonego VAT oparte na towarach – w tym takich jak telefony komórkowe, procesory komputerowe lub metale szlachetne – nie są już jedynym problemem. Zauważa się wyraźny rozwój nadużyć finansowych związanych z podatkiem VAT w odniesieniu do usług, ponieważ oszuści wykazują zainteresowanie wartościami niematerialnymi i rozszerzają działalność przestępczą na rynki związane z ochroną środowiska i energetyką.

Duże nadużycie finansowe związane z podatkiem VAT wykryto w trakcie sprzedaży uprawnień do emisji, czyli europejskich jednostek uprawnień do emisji (European unit allowance, EUA). Europol szacuje, że strata wynikająca z nadużyć finansowych związanych z handlem uprawnieniami do emisji dwutlenku węgla w okresie od czerwca 2008 r. do grudnia 2009 r. wynosiła w przybliżeniu 5 mld euro. W konsekwencji Europol utworzył specjalny projekt w celu koordynowania dochodzeń państw członkowskich, który ma też pełnić funkcję platformy szybkiej wymiany danych wywiadowczych w zakresie tej działalności handlowej.

Projekt analityczny Europolu dotyczący wewnątrzwspólnotowych oszustw podatkowych polegających na bezpodstawnym zwrocie naliczonego VAT jest jedyną bazą danych na poziomie UE, w której gromadzi się dane związane z tego rodzaju nadużyciami finansowymi. Właśnie dlatego stał się on głównym źródłem odniesienia dla operacji w zakresie egzekwowania prawa. Zgromadzone w Europolu wiedza i dane umożliwiają opracowanie wiarygodnego obrazu tego obszaru przestępczości i zidentyfikowanie najważniejszych celów przestępstw. Europol stał się centrum doskonałości w zwalczaniu transgranicznych oszustw podatkowych polegających na bezpodstawnym zwrocie naliczonego VAT i powiązanych przestępstw.

Operacja „Blue Sky”

© Guardia Civil

W marcu 2010 r. funkcjonariusze z hiszpańskiej Guardia Civil dokonali aresztowań i przeszukali lokale pięciu najwyraźniej niezależnych grup przestępczych zaangażowanych w nadużycia finansowe związane z jednostkami emisji dwutlenku węgla. W okresie od kwietnia do listopada 2009 r. nadużycia finansowe w Hiszpanii przyniosły tym gangom 50 mln euro. Aresztowano dziewięć osób i przeszukano 14 przedsiębiorstw w Madrycie, Marbelli, Barcelonie i Valladolid, gdzie skonfiskowano gotówkę, sprzęt komputerowy i dokumenty.

Wkrótce po poinformowaniu Europolu o tej sprawie opracowano sprawozdanie analityczne, w którym zidentyfikowano hiszpański „znikający podmiot gospodarczy”. Przedsiębiorstwo to było częścią międzynarodowej grupy powiązanej z kilkoma łańcuchami przestępców zajmujących się nielegalnymi wewnątrzwspólnotowymi oszustwami podatkowymi polegającymi na bezpodstawnym zwrocie naliczonego VAT, które to łańcuchy były przedmiotem dochodzenia w innych państwach członkowskich UE. Sprawozdania analityczne Europolu zawierały także szczegóły dotyczące wszystkich istotnych europejskich rachunków obrotu jednostkami uprawnień do emisji pochodzących z rejestrów państw członkowskich wraz ze wszystkimi powiązanymi danymi o transakcjach nabycia lub sprzedaży samych jednostek uprawnień do emisji. Dostarczyło to hiszpańskim śledczym niezbędnych informacji na temat lokali, które należy namierzyć i przeszukać w dniu akcji.

W trakcie fazy operacyjnej Europol uruchomił także mobilne biuro w siedzibie śledczych. Dało to śledczym możliwość sprawdzania „w czasie rzeczywistym” z bazami danych Europolu informacji o przedsiębiorstwach i osobach fizycznych podejrzewanych o to nadużycie finansowe.

Europol wspiera zarządzane przez Komisję Europejską Biuro Wymiany Informacji o Pomocy Technicznej (TAIEX) poprzez organizowanie seminariów, których celem jest poszerzenie doświadczenia i udoskonalenie dobrych praktyk wśród funkcjonariuszy organów ścigania z państw członkowskich UE i krajów sąsiadujących. Współpraca z krajami nienależącymi do UE ma zasadnicze znaczenie dla zwalczania nadużyć finansowych związanych z podatkiem VAT, ponieważ oszuści często piorą swoje nielegalnie uzyskane zyski poza UE.

3.11. Pranie pieniędzy

Europol wspomaga państwa członkowskie w zapobieganiu i zwalczaniu przestępczej działalności prania pieniędzy, szczególnie pod względem analizy podejrzanych transakcji i innego wywiadu finansowego.

Biuro ds. odzyskiwania mienia Europolu (Europol Criminal Assets Bureau, ECAB) pomaga śledczym ds. dochodzeń finansowych w państwach członkowskich w śledzeniu zysków pochodzących z przestępstwa, gdy aktywa zostały ukryte poza granicami jurysdykcji śledczych, ale w obrębie Unii Europejskiej.

Operacja „Shovel”

Operacja „Shovel” dotyczyła działalności wyjątkowo brutalnej zorganizowanej grupy przestępczej z siedzibą w Irlandii, zaangażowanej w handel narkotykami i bronią w całej Europie. Europol pomógł Irlandii, Wielkiej Brytanii, Hiszpanii i Belgii wykryć dochody z przestępstw związane z działalnością tej grupy i pomógł dotkniętym państwom członkowskim w zlikwidowaniu siatek prania pieniędzy.

Analiza przygotowana przez Europol pomogła również zidentyfikować kolejne osoby związane ze zorganizowaną grupą przestępczą. W 2010 r. pozyskano nowe dowody i chociaż wydawało się, że główną działalność komercyjną i biznesową grupy przeniesiono do Hiszpanii, to wysoko postawieni członkowie kontynuowali działalność przestępczą w innych państwach UE.

W marcu 2010 r. w siedzibie głównej Europolu zorganizowano spotkanie w celu zaplanowania potężnej operacji w Irlandii, Hiszpanii i Wielkiej Brytanii. Po spotkaniu tym odbyło posiedzenie koordynacyjne, które miało miejsce w kwietniu w Eurojust, z przedstawicielami organów sądowych odpowiedzialnych za tę operację. Operacja odbyła się w maju 2010 r. Oprócz kilku sprawozdań analitycznych wydanych przez Europol, które dotyczyły różnych ról w obrębie grupy przestępczej oraz zasobów, jakimi dysponuje ona w UE, Stanach Zjednoczonych i Azji, Europol z powodzeniem udzielił wsparcia w dniu akcji, rozmieszczając jednocześnie trzy biura mobilne w Irlandii, Hiszpanii i Wielkiej Brytanii. Biura mobilne wykorzystano jako wirtualne pomieszczenia operacyjne umożliwiające śledczym bezpieczną wymianę danych wywiadowczych w czasie rzeczywistym.

Za pośrednictwem kanałów Europolu wymieniono ponad 600 elementów informacji. Przedstawiciele zaangażowanych krajów byli obecni na miejscu. W operacji udział wzięło ponad 700 śledczych, w trzech krajach dokonano 38 aresztowań, a także licznych rewizji. Przeprowadzana jest analiza kryminalistyczna komputerów, laptopów, palmtopów i innych urządzeń elektronicznych, a skonfiskowane materiały są oceniane przez zespoły dochodzeniowo-śledcze w państwach członkowskich.

Europol jest gospodarzem stałego sekretariatu **Międzyagencyjnej Sieci Odzyskiwania Mienia Camden (Camden Assets Recovery Inter-Agency Network, CARIN)**, która jest nieformalną siecią ekspertów organów sądowych i policyjnych w zakresie odzyskiwania mienia. Obecnie CARIN posiada 55 zarejestrowanych jurysdykcji członków, w tym wszystkie 27 państw członkowskich UE i dziewięć organizacji międzynarodowych. W każdej jurysdykcji wyznaczono jeden punkt kontaktowy organów ścigania i jeden sądowy punkt kontaktowy, aby wspomagać transgraniczną współpracę w zakresie śledzenia, zamrażania, zajmowania i konfiskowania aktywów pochodzących z przestępstw. Te punkty kontaktowe pomagają w ogólnych kwestiach dotyczących odzyskiwania aktywów w obrębie ich własnej jurysdykcji, ale też zapewniają wsparcie operacyjne przez dostępne kanały prawne.

Operacja „Dracula”

Operacja ta wymierzona była w rumuńskie zorganizowane grupy przestępcze działające w kilku państwach UE – między innymi w Austrii, Danii, we Francji, w Niemczech, we Włoszech, w Hiszpanii i Szwecji – a także w Nowej Zelandii, Szwajcarii i Stanach Zjednoczonych. Według rumuńskiej Dyrekcji ds. Ścigania Przestępczości Zorganizowanej i Terroryzmu (DIICOT) ten krąg przestępczy działał od 2006 r., przedstawiając w Internecie fałszywe oferty. Siatki przestępcze zaangażowane były w różnorodną działalność przestępczą, w tym: w oszustwa polegające na sprzedaży nieistniejących towarów klientom za pośrednictwem fałszywych stron internetowych, prawdziwego serwisu eBay lub innych portali aukcyjnych, phishing, wykorzystywanie sfałszowanych dokumentów tożsamości do otwierania rachunków bankowych za granicą, wykorzystywanie sfałszowanych kart kredytowych w internetowych grach hazardowych. Firmy świadczące usługi w zakresie przelewów pieniężnych, Western Union i MoneyGram, wykorzystywano do przyjmowania środków od ofiar, a rachunki bankowe przestępcy otwierali samodzielnie. Zidentyfikowano ponad 800 ofiar, a koszt przestępstw oszacowano na niemal 1 mln euro.

Była to wspólna operacja służb policyjnych Czech, Francji, Rumunii i Stanów Zjednoczonych, przy czym najważniejsze naloty i aresztowania miały miejsce w Rumunii. Do Czech wysłano mobilne biuro i eksperta Europolu. Do wsparcia tej operacji zostało wykorzystane po raz pierwszy satelitarne mobilne biuro Europolu. W nalotach w Czechach udział wzięło ponad 150 policjantów, przeszukano dziesiątki lokali i zatrzymano łącznie 31 podejrzanych.

Wsparcie operacyjne Europolu udzielone na miejscu doprowadziło do uzyskania ośmiu faktycznych pasujących trafień w wyszukiwaniach przeprowadzonych zarówno w systemie informacyjnym Europolu, jak i w systemie indeksacji. Czeskiej policji dostarczono dostosowane do jej potrzeb sprawozdanie z działań wywiadowczych, które stanowiło uzupełniający materiał dowodowy przedstawiony sądowi przy wniosku o zatrzymanie jednego z podejrzanych.

4. Zasięg Europolu

4.1. Organy ścigania państw członkowskich UE

Europol posiada całodobowe połączenie z jednostkami krajowymi Europolu znajdującymi się w 27 państwach członkowskich UE. Ta stała wymiana komunikatów i danych kryminalnych możliwa jest dzięki biurom łącznikowym znajdującym się w siedzibie głównej Europolu. Jest to istotny i skuteczny sposób utrzymywania kontaktu z około 2 mln funkcjonariuszy organów ścigania w UE i, co najważniejsze, ze wszystkimi zainteresowanymi śledczymi, których operacje mogą zyskać na wsparciu ze strony Europolu, a także zapewniania im wsparcia.

Po stopniowym zamknięciu przez Danię wszystkich jej dwustronnych biur łącznikowych przy UE w 2010 r. postanowiono skupić się na współpracy w zakresie egzekwowania prawa za pośrednictwem duńskiego biura łącznikowego Europolu.

Krajowe jednostki Europolu i liczba funkcjonariuszy organów ścigania w ramach właściwych organów państw członkowskich UE

4.2. Współpraca zewnętrzna Europolu

Europol współpracuje z wieloma partnerami w UE, państwami trzecimi oraz organizacjami. Wymiana informacji z tymi partnerami odbywa się na podstawie porozumień o współpracy. Dwa rodzaje porozumień określają charakter współpracy ze stronami trzecimi. Porozumienia strategiczne umożliwiają obu stronom wymianę wszystkich informacji oprócz danych osobowych, natomiast porozumienia operacyjne umożliwiają również wymianę danych osobowych.

Współpraca z Europolem ma podstawowe znaczenie dla organów ścigania państw UE i państw spoza UE oraz dla innych agencji i instytucji UE będących partnerami Europolu.

Obecnie Europol współpracuje z 17 państwami nienależącymi do UE, dziewięcioma organami i agencjami UE oraz trzema innymi organizacjami międzynarodowymi, w tym z Interpolem, który uczestniczy w wielu aspektach pracy operacyjnej Europolu.

Podobnie jak w latach poprzednich Europol nadal ściśle współpracował z innymi agencjami UE zajmującymi się przestrzenią wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. W 2010 r. Europol przewodniczył współpracy pomiędzy agencjami wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, które to przewodnictwo udzielane jest w sposób rotacyjny. W tej funkcji dyrektor Europolu gościł coroczne posiedzenie szefów agencji Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych, które odbyło się w dniu 26 listopada 2010 r., z udziałem CEPOL, EMCDDA, Eurojust, FRA, Frontex, Sitcen, a także przedstawicieli Komisji Europejskiej, Sekretariatu Rady oraz prezydencji belgijskiej i węgierskiej. Szefowie agencji skupili się na poprawie współpracy międzyagencyjnej po wejściu w życie traktatu lizbońskiego i poruszyli takie tematy, jak kontrola demokratyczna i kwestie budżetowe.

Współpraca międzyagencyjna otrzymała w 2010 r. nowy bodziec spowodowany wnioskiem prezydencji szwedzkiej. Wniosek ten dotyczył wspólnego opracowania przez CEPOL, Eurojust, Europol i Frontex oceny ich stałej współpracy i zaproponowania konkretnych działań w zakresie dalszego jej ulepszenia. Stały Komitet Współpracy Operacyjnej w zakresie Bezpieczeństwa Wewnętrznego (COSI) otrzymał dwa sprawozdania, które po zatwierdzeniu są obecnie realizowane. Oczekuje się, że realizacja potrwa do końca 2011 r. Propozycje przedstawione w tych sprawozdaniach dotyczą współpracy dwustronnej i wielostronnej oraz obejmują zagadnienia leżące we wspólnym interesie, takie jak: współpraca w kwestiach operacyjnych, sprawowanie rządów i relacje zewnętrzne, badania i rozwój, szkolenia i poszerzanie wiedzy.

Utworzenie COSI ułatwiło także kontakty i koordynację operacyjną między agencjami wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych UE. COSI wydał wspólny dokument pt. „Stan bezpieczeństwa wewnętrznego w UE", który opiera się na trzech dokumentach strategicznych: ocenie zagrożenia przestępczością zorganizowaną (OCTA) Europolu, sprawozdaniu dotyczącym sytuacji i tendencji w dziedzinie terroryzmu w UE i rocznej analizie ryzyka Fronteksu (ARA). Uważa się, że taka wspólna ocena zagrożenia ma zasadnicze znaczenie dla lepszej koordynacji działań zainteresowanych agencji.

© Fotolia

5. Dalsze działania

5.1. Strategia i cele

Europol znajduje się w decydującym momencie swojego rozwoju i jest gotów zająć miejsce głównego podmiotu w dziedzinie egzekwowania prawa w UE. W najbliższej przyszłości strategia Europolu będzie stanowić ramy odniesienia dla jego codziennych działań, aby zapewnić najlepsze wsparcie współpracy w zakresie egzekwowania prawa w UE.

© Komisja Europejska

Zgodnie ze swoją ambitną strategią Europol stawi czoła najważniejszym napotkanym wyzwaniom, ale też wykorzysta wszystkie możliwości dla osiągnięcia dalszych postępów i uzyskania wymiernych korzyści. Strategia ta kieruje Europol na zaplanowaną ścieżkę realizacji głównych celów przez zapewnienie wyjątkowego zestawu usług operacyjnych dla UE w trzech podstawowych obszarach:

- **Funkcjonowanie jako główne centrum wsparcia UE dla operacji w zakresie egzekwowania prawa**
  Podejmowane będą dalsze starania, mające na celu maksymalne zwiększenie wartości operacyjnej informacji posiadanych przez Europol oraz usprawnienie dostarczania analiz i świadczenia innych usług operacyjnych. Europol przejmuje wiodącą rolę w nawiązywaniu bardziej efektywnej współpracy pomiędzy agencjami i partnerami w dziedzinie egzekwowania prawa, w tym z Eurojustem i Interpolem.
- **Stanie się ośrodkiem informacji na temat przestępczości w Unii Europejskiej**
  Koordynacja pomiędzy państwami członkowskimi w identyfikowaniu wspólnych braków i priorytetów w informacjach w odniesieniu do dochodzeń w sprawie najważniejszych celów kryminalnych ma istotne znaczenie i będzie wzmacniana. Wyjątkowe zdolności Europolu umożliwiają mu przekształcenie się w centralny ośrodek informacyjny w UE, aby zająć się tymi kwestiami i utworzyć platformę informacyjną pozwalającą na ułatwienie skuteczniejszych odpowiedzi operacyjnych na najważniejsze zagrożenia dla bezpieczeństwa. Dalszy rozwój aplikacji sieci bezpiecznej wymiany informacji zbliży Europol do „linii frontu" organów ścigania.
- **Dalsze rozwijanie się jako centrum specjalistycznej wiedzy UE w zakresie egzekwowania prawa**
  Europol jest pionierem w dziedzinie nowych technik opartych na innowacyjności i najlepszych praktykach, a także w zapewnianiu wysokiej jakości szkolenia w specjalistycznych obszarach, takich jak: fałszowanie euro, terroryzm i likwidacja laboratoriów produkujących narkotyki.
  Braki w wiedzy specjalistycznej zostaną zlikwidowane przez opracowanie i rozpowszechnienie najlepszych praktyk oraz udzielanie państwom członkowskim pomocy w formie wsparcia, doradztwa i badań w zakresie szkolenia, wsparcia technicznego, zapobiegania przestępczości, metod i analiz technicznych i kryminalistycznych oraz procedur dochodzeniowych.

5.2. Spojrzenie w przyszłość

Europol poprawił swoją pozycję na scenie UE, częściowo dzięki traktatowi lizbońskiemu, swojemu nowemu statusowi prawnemu (decyzja Rady w sprawie Europolu), własnej nowej strategii i poprawie zdolności. Wszystkie te osiągnięcia sprawiają, że Europol jest dla organów ścigania UE wyjątkowym partnerem do współpracy i wnosi ważny wkład w proces podejmowania decyzji w UE.

Nadzór demokratyczny jest kolejnym zagadnieniem niezmiernie ważnym dla Europolu. W 2011 r. będzie można zaobserwować dalsze osiągnięcia w tej dziedzinie zainicjowane w oparciu o komunikat Komisji Europejskiej z 2010 roku ([9]). Ustanowienie stałego forum – wspólnego lub międzyparlamentarnego – które będzie obejmować zarówno parlamenty narodowe, jak i komitety Parlamentu Europejskiego

([9]) Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie procedur kontroli nad działaniami Europolu przez Parlament Europejski, w której uczestniczą parlamenty narodowe [COM(2010) 776 wersja ostateczna].

odpowiedzialne za kwestie związane z policją, jest jedną z głównych idei przedstawionych w tym komunikacie. Celem Komisji jest także zwiększenie przejrzystości Europolu przez ulepszenie komunikacji z Parlamentem Europejskim i parlamentami narodowymi oraz zagwarantowanie, że będą one regularnie otrzymywać odpowiednie produkty Europolu. Debata w Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych (LIBE) w sprawie wieloletniej strategii Europolu i jego rocznego programu prac może być kolejnym elementem tego nowego podejścia. Wizyta LIBE w siedzibie głównej Europolu, która miała miejsce w czerwcu 2010 r., może już stanowić praktyczny przykład poprawy demokratycznej rozliczalności i przejrzystości Europolu. Tego rodzaju wizyty studyjne uważane są za ważne narzędzia służące wyjaśnieniu i promowaniu potencjału Europolu, przy skupieniu się na narzędziach operacyjnych, analizach wywiadowczych i silnym systemie ochrony danych.

Jako wiodący organ ścigania w UE Europol pragnie nadal szukać kolejnych możliwości usprawnienia walki z przestępczością zorganizowaną i terroryzmem. Takie nowe możliwości już zidentyfikowano. Obejmują one konieczność:

- opracowania prawodawstwa UE w zakresie cyberprzestępczości, aby umożliwić prowadzenie bardziej efektywnych dochodzeń przy wsparciu w postaci scentralizowanej wiedzy specjalistycznej i zasobów, takich jak te obecne w Europolu;
- udoskonalenia analiz dotyczących finansowania terroryzmu – przy pomocy programu UE, który zapewnia wartość dodaną w egzekwowaniu prawa, jednocześnie zapewniając utrzymanie standardów ochrony danych UE;
- dążenia do lepszej współpracy z sektorem prywatnym, aby można było w większym stopniu korzystać z wiedzy specjalistycznej w takich kwestiach, jak cyberprzestępczość, pranie pieniędzy i przestępstwa przeciwko własności intelektualnej;
- mobilizowania organów ścigania w UE w celu rozwiązywania wspólnych problemów w sposób spójny.

Niezależnie od tych nowych możliwości politycznych podstawowym celem Europolu pozostaje wspieranie środowiska organów ścigania UE, głównie w celu powstrzymywania i likwidowania poważnych zorganizowanych grup przestępczych i terrorystycznych. Priorytet ten nie uległ i nie ulegnie zmianie, ale cała społeczność organów ścigania musi dalej unowocześniać politykę, narzędzia i taktykę, aby dotrzymywać kroku rozwojowi sytuacji na całym świecie i mieć przewagę nad przestępcami.

© Komisja Europejska

Biorąc pod uwagę stale rosnący poziom zaawansowania działalności przestępczej, wszelkie samodzielne lokalne czy nawet krajowe wysiłki w zakresie zwalczania przestępczości zorganizowanej i międzynarodowego terroryzmu skazane są na porażkę. Z tego względu Europol – wraz z państwami członkowskimi UE i organizacjami partnerskimi – będzie odgrywał coraz ważniejszą rolę w chronieniu wewnętrznego bezpieczeństwa UE. Silniejszy Europol oznacza większą skuteczność dochodzeń i lepszą ochronę obywateli UE przed zagrożeniami ze strony poważnej międzynarodowej przestępczości i terroryzmu.

Przegląd Europolu – Sprawozdanie ogólne z działalności Europolu
Europejski Urząd Policji
Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej
2012 – 60 str. – 21 x 29,7 cm

ISSN 1681-1550
ISBN 978-92-95078-15-4
doi:10.2813/27461

QL-AB-11-001-PL-N

Urząd Publikacji